

χείρας πλουσίαν τούτων συλλογήν, ἵν ταντὶ σθένει καὶ ὀψεῖλο-
μεν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅντες βεβαιότατοι ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ὁ
Χρόνος θέλει καθιερώσει καὶ ἐν ἡμῖν ὡς καὶ ἐν τοῖς σοφοῖς τῆς
Εὐρώπης, τὴν πεπυιθησιν τῆς ἀξίας αὐτῶν.

ΙΙ. Γ. Φιλανθίδης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΛΕΣΙΑΕΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΤΟΥ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΙΑΤΡΟΦΙΑΟΣΦΟΥ

‘Συνεγράφη ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοϊπόρου ἐν ἔτει αωι0’.

Τοῖς φιλολόγοις καὶ φιλομούσοις τῶν Ἑλλήνων.

Δικαίως πρέπει νὰ θυμιάσῃ ἔχαστος βλέπων διὰ τὰ πεπαι-
δενμέρα ἔθρη τῆς Εὐρώπης νὰ σπουδᾶσσι εἰς τὰ περὶ Μουσι-
κῆς τὰ ἐλληνικὰ συγγράμματα, καὶ κατὰ τὸν ἀρμονικὸν λό-
γον τὰ ποιῶσι τὰ ίδια ἐνυπών συστήματα, καὶ οἷμετε οἱ ἀπό-
γοροι αὐτῷ τῷ ‘Ἐλλήνων δχι μόρον νὰ μὴ καταγιτάψειθε εἰς
τὸν ἐλληνικὸν μουσικὸν διὰ τὰ μίθωματα αὐτῷ τὰς θεω-
ρίας, κατὰ τὰς δποιας γνωρεται δτι συγεκροτήθη ιδιαιτέρως καὶ

η σεμινοτάτη ἐκκλησιαστική μουσική ἀπὸ τοὺς διτῶς συγριῳδὲς καὶ θέλους πατέραις τῆς Ἐκκλησίας. 'Ἄλλὰ τὸ χειρότερον καὶ εὐρισκοτες τὰς θεωρίας αὐτὰς εἰς τοὺς ἔτερους, αἰδοῦμαι τὰ εἰπῶ, τὰ μὴ τὰς ἐρροσμένες διότου, καθὼς φαίνεται τωάρτη καὶ εἰς τὸ σοφὸν σύγγραμμα τοῦ τέου Ἀραχθροεώς, ὅπου διαλαμβάνεται περὶ Μουσικῆς τῷ Ἐλλήνω, ἀραιρέων καὶ ὄνομα τοὺς συγγραφεῖς Ἑλλήνας, ἀπὸ τοὺς δποτοὺς ἑλασθεν αὐτὰς τὰς ιδέας, τὸ δποτον πολλὰ ὄλγοι, οὐ μὴ εἶπω οὐδὲν τῷ ἡμιετέρῳ μουσικῷ διδυται ἐρτελῶς τὰ καταλάθη, ἐὰν καὶ ἐπισταται ὅτι ὑπάρχει διὰ τούτο καὶ πρὸ πολλῶν ἥδη χρόνων, ἥγοντα τῷ αὐτῷ'. ἀπὸ Χριστοῦ ἔτει, ἐκδιδωτ τῇ ἐμῇ ἐργοριψὶ τῷ Ὁκτάνυχον, ἀγέρερον ὄλγα τινὰ περὶ τοῦ διατονικοῦ γέρους τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, ὅπως διεγείρω τῷ προθυμιατῷ τῷ ἡμιετέρῳ, εἰς τῷ ὅπουδήρ τῷ Ἑλλήνωρ μουσικῷ συγγραφέων ὅτε ὑπεσχόμην τὰ διαλίσθια μετὰ ταῦτα διεκδικώτερον καὶ περὶ τῶν τριῶν τετρῶν τῆς μουσικῆς, διατονικοῦ, λέγω, χρωματικοῦ καὶ ἐραριοτονοῦ πλίντι διδυροροι περιστάσεις μὲν ἐπιόδισαρ χωρὶς τὰ θελῶ εἰς τὸ τὰ ἐκτελέσω μέντη τούτῳ τῷ τὸν ὑπόσχεστον μου ἐκελευτρῷ ἥδη δέ, θεταὶ βοηθεταὶ, ἑλασθε πέρας τὸ περὶ Μουσικῆς ιδιαίτερον Ἐκκλησιαστικῆς αὐτὸς μοι ποριγμάτιον, διὸ καὶ προσφέρεται εἰς ὑμῖς, ὡς εἰς προθετηκότας τῇ μαθήσει, καὶ προκατηρτισμένους μὲν φυσικοὺς λόγους καὶ θεωρίας χρήσιν δὲ περιττὸν τὸ τὰ παραστήσω ἐργασθα τὸ μεγαλεῖον καὶ ἐτιμον τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης, γνάρει τὰ ἡκεύρωμέν, ὅτι εἰς τὰς κυριωτέρας καὶ ἐνδοκοτέρας πρᾶξεις, ὡς θεόρ τι παρεπάγεται, αἱ θεται καὶ τετατα, οἱ γάμοι, τὰ ἐπικιήδεια, αἱ θεάρεστοι εὐθυμιαὶ καὶ ἄλλα, σπαρτῶς δέχα μουσικῆς μεραλοπρεψὲς ἐκτελούται. "Ματε καὶ οἱ ἀπειροι ταντὶς, ἐλογίζοτο σχεδὸν ἀπαλδεντοι ἀπὸ τοὺς ἀρχαλους. Δέκαιοθε λοιπὸν τέου γνάμιουσοι καὶ αὐτήρ μοι τῷ προσφορὰν μετὰ τῆς συνιήσουνς ὑπὲρ εἴμενετας, σπουδάζοτες τὰ μὲ ἀταμελήσητε οὐκ ἀλλως, εἰκῇ μὲ τῷ προθυμιατῷ τοῦ τὰ ἀραγρώσητε καὶ τὰ πληροφορηθῆτε τὰ τεγραμμένα τοὺς γάρ ἀπογένους τῷ Ἐλλήνω, ἀράγκη τετραθαι καὶ φιλεπιστήμονας Ἐρρωσθε.

φυσικούς κύτους ἀρμονικούς λόγους, τυπῶνται ὡς γρήσιμα καὶ ἐπωφελῆ εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰς κοινωνίες. Τούνχντεν δέ, ὅσα παρατρέψουσιν αὐτοὺς τοὺς λόγους καταγραφοῦνται, ὡς μὴ συνέδουντες κύτους τοῖς ἀρμονικοῖς λόγοις.

§ 2. Πολλοὶ ἀπὸ τούς ἔξιλοι γυνέρων γυναικείους ἡρεύησαν κύτους τούς ἀρμονικούς λόγους καὶ τὰ ἔξιέπεντα κύτους συγγράψαντες, ἵδιον καὶ ἀριθμὸν καὶ εἰς τοὺς σπουδαιωτέρους τῶν νεωτέρων διὰ νὰ ἔχεται τὸ πρᾶγμα αὐτό μὲν εὐτελεστέραν τινὰ πείραν καὶ θεωρίαν, ὅσα δέ εἰς τῶν φυσικῶν φρενομορφίων περὶ κύτου τοῦ πράγματος μανθάνουμεν εἰσὶ τάῦτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

"Οτι οι ἄνδρες οἱ φιλόγοι οὐδένανται μὲν ἀριθμούς καὶ μὲν γραμμάτων νὰ δέχηγινθωσι.

§ 3. Θεωρεῖται ἐντεῦθις ὁ ἥγος καθὸ δέξιος ὑπάρχει καὶ βρέφος, ἂλλ' ἐπειδὴ δυτικολότατον τὸ νὰ ἔχεται μεταξύ τοῦ ἔστι βρέφτης ἡ ὕστις τοῦ τόνου διὰ τοῦτο δύσκολον δημοσίως ἀποκριθεῖστεται τὸ νὰ ἔχεται μὲν ἀριθμὸς τὴν διεκριτὴν τῶν ἥγων, ἡ τὴν διέθεσιν, τὴν ὄποιαν δύνανται οἱ ἥγοι μετ' ἄλληλων νὰ ἔχωσιν. Ἐπειδὴ διὰ νὰ γείνη τοῦτο, ἀναγκαιότατον ἔστι τὸ νὰ εὑρεθῇ κοινόν τι μέτρον εἰς Ἑλλέιψιν δὲ τοῦ μέτρου κύτου, δι' οὗ ἐδυνάμειχ νὰ μετρήσωμεν τὴν βρέφτητα τῶν ἥγων, καταρρεύγομεν εἰς τὸ μέτρον τῶν σωμάτων, ἐκ τῆς κρύστεως ἡ κινήσεως τῶν ὄποιων γεννᾶται ὁ ἥγος· καὶ λέγομεν βρέφτερον μὲν ἔχειν τὸν ἥγον, ὅστις γεννᾶται ἀπὸ σῶμα μεγάλετερον, δέξιτερον δὲ ἔχειν, ὅστις γεννᾶται ἀπὸ σῶμα μικρότερον εἰς τοῦτον τὸν τρόπον λέγομεν, ὅτι ὁ Ηὐθυγάρχος ἐρεύνει τὸν λόγον τὸν μετεχόντιον ὄποιονδεῦ τὸν ἥγον, καὶ τῆς αὐτοῦ δι' ὄκτω ἀντιρωνίας ἡτοι τοῦ δέξιτερου ὡς 2:1 μετὰ τὴν ἀκρίσιν τῶν σφρυκούπων, σίτινες ἐπληττον μὲν οιδηρῆς σφύρχος τούς ἔχομονχος⁽¹⁾ δηλ. καθὼς ἥγονάσθη δύο ἥγοις συμβανοῦντα; κατὰ τὴν δι' ὄκτω ἀντιρωνίαν, ἡτις καὶ διὰ πκσῶν λέγεται, ζυγοστελεῖσχος τὰς σφύρχος, εὑρε τῆς μιᾶς τὸ βέρου; διπλάσιων τοῦ βέρους τῆς ἐτέρχος καὶ οὕτω προσώρισε τὸν λόγον τοῦ ὄποιου οὖν ἥγου πρὸς τὴν δι' ὄκτω αὐτοῦ ἀντιρωνίαν, ὅτι ὑπέρχει διπλάσιος, οὐγ. ὅτι οἱ ἥγοι καθ' ἔχοτας δύνανται νὰ με-

(1). Ἀχιμονες λέγονται ἀκετνα τὰ χοιδρὰ σιδηρα, ἐκ τῶν ὄκσιων βιβλίου τὸ παχύ καὶ τὸ πλατύον, κτενόντας το.

τρηθῶσιν (τοῦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὴ εἰδότας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν φύσιν αὐτῶν) ἀλλ' ἀνχρερόμενοι πρὸς τὰς αἰτίας αὐτοῦ. Έἰδο λέγομεν διπλάσιον ἔκεινον τὸν ἥγον, ὅστις ἀπὸ αἰτίαν διπλασίαν πριζενεῖται· καὶ ἐπειδὴ τὰς ἰγνώδη σώματας ἔχουσι λόγον πικοσδιυρισμένον τοῦ μεγέθους αὐτῶν, ὅστις πολλάκις μὲν μὲν ὀρθοῦσις δύναται νὰ ἔχτει, μὲν γραμμάτις δὲ πάντοτε, διὰ τοῦτο κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν, καὶ ἡ μετ' ἄλλων διάθεσις, ἡ δικριτή τῶν ἥγων δύναται νὰ ἔξηγηθῇ μὲν ὀρθοῦσις καὶ μὲν γραμμάτις, ὑπερ-ὑπῆρχεν ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ'.

Περὶ τοῦ πᾶς ἔννοεῖται ἡ φύσις τοῦ ὕξεος ἥγου καὶ τοῦ βαρέος.

§ 4. Καθὼς περὶ τῆς φύσεως τῶν σωμάτων δὲν ἔχομεν καρμίκην σαφῆ βεβαιώτητα, ἀλλὰ πιθανολογικῶς περὶ αὐτῆς φιλοσοφοῦμεν, οὕτω καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἥγου πιθανά τινα λέγομεν, καὶ δὴ πρῶτον ἀνχρέρομεν τὴν θρυλλούμενην ἔκεινην, καὶ ὑπὸ πολλῶν παλαιῶν ὄμοιος ἐπιθέσωμεν εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν καὶ χρούσωμεν τὰς χορδὰς τῆς μιᾶς, αἱ σύμφωνοι χορδαὶ τῆς ἄλλης ἀντηγοῦσι, καὶ φαίνεται φανερὰ ὅτι τινάζονται, καὶ ἔτι ἀσφαλέστερον γίνεται ἡ αὐτὴ πειραὶ ἐὰν εἴναι καὶ τὸ αὐτὸν ὄργανον, ὑπωσῦν ἐπίμηκες θεσμοὺς δύο ή πλέον χορδὰς καὶ ἡ μὲν πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη ἔχωσι τὸ ὄμβριον, ἥγουν σημαίνωσι τὸ αὐτὸν, αἱ δὲ ἄλλαι, αἱ ἐν τῷ μεταξὺ οὐχὶ τύτε χρουσθεῖσαι τῆς πρώτης ὑπωσῦν δυνατώτερον, ἡ ἐσχάτη φαίνεται ὅτι τρέμει καὶ ἀντηγεῖ· αἱ δὲ μεταξὺ ἀκινητοῦσι καὶ οὐδὲν φιλέγγονται. Μάλιστας δὲ φερθῶσι καὶ αὐταὶ εἰς τὸ ὄμόριον, τινάζονται τρέμουσαι ὄμοιως· ἐὰν δὲ εἰς τὸ αὐτὸν ὄργανον δύο χορδαὶ συμφωνῶσι κατὰ τὸ ἀντίφριον, ἥγουν τὴν διὰ παπῶν, τουτέστιν, ἐὰν ἡ μία χορδὴ δίδει ἥγον ὕξυτερον τῆς ἄλλης, χρουσθεῖσαι τῆς μιᾶς καὶ ἥγουσσαι, ἀντηγεῖ καὶ ἡ ἄλλη, σαφέστατα κινούμενη, καὶ βεβαιεῖσθαι τὸ φανόριεν αὐτὸν οἱ τὰς μεγάλας λύρχες ἔχοντες καὶ συμφωνοῦντες τὰς χορδὰς αὐτῶν καθίως διὰ τῶν ὀτίων, οὕτω καὶ διὰ τῶν ὄρθιαλμῶν.

§ 5. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι παρατηρήστεις, αἱ ἔξης:

Ἐπούνθετέ τις συμφωνίαν καὶ ἔχήτε τοὺς αὐλούς ἐνὸς ὄργανοι νὰ προσαρμόσῃ συμφώνους μὲν τὰς χορδὰς ἄλλου ὄργανου· ἡ πρώτη αὐτῶν τῶν χορδῶν εὑρέθη χωρὶς τοῦ σκεπτόμενος ἔκεινου ὑπου μεταχειρίζονται διὰ νὰ

ἱλαστικὴ σώματα τὸ αὐτὸν σημβούνει καὶ εἰς τὸν ἄρρεν, δηλ. ὑποιασθηποτοῦν ταρχή τοῦ ἀρρένος δὲν προέρει ἡγεμ., ἀλλὰ ἡ παλιμώδης κίνησις τῶν μορίων αὐτοῦ, καθίως εἰς τὸν ἀνερόν μὲν πολλὴν ταχύτητα κινούμενος ὁ ἄρρεν, δὲν δὲν προσθέλῃ εἰς ἄλλα σώματα ἡ εἰς ἄρρεν ἐναντίῃ φερόμενον κίνησιν διὸ καὶ τιναχθεῖν τὰ μόρια αὐτοῦ δὲν ἡγετεῖ, καὶ οὕτω κυρίως τὸ μέσον δι' οὗ διακλίνεται ὁ ἡγεμ., ὑπάρχει ὁ ἄρρεν, ἀν δὲ διακλίνεται πως ὁ ἡγεμ. καὶ διὰ τοῦ ὑδάτου, τοῦτο σημαίνει ὅτι καὶ τὸ ὑδάρι ἡ ἔχει τινα ἐλαστικότητα ἢ ἐμπεριέχει μόρια χερώδη.

§ 14. Ήγειρ δὲ ὁ περιεγγύμενος ἄρρεν, ὅταν ἐκ τοῦ ἡγεμόνος σώματος ἐμποιῶνται εἰς αὐτὸν καλικὴ κύριατα κέντρα ἐγρύνται αὐτὸν τὸ ἡγεμόνες σώμα, καθίως γίνονται ὑμόκεντροι κύκλοι εἰς τὸ ὑδάρι, ὅταν ριψῆς τι σώμα εἰς αὐτό, καὶ οὕτω τὰ ὄμοια μόρια τοῦ ἄρρενος. Κύκλος ὅταν λαβθωσι τὴν κίνησιν ἡ τὸν τιναχγμὸν τὰ μεταδίδοντιν ὀμέσως εἰς τὰ πρωτεγγῆ μόρια καὶ μένουσιν ἀκίνητα κατά τὸν προεκδιθέντα παρ' ἡμῶν νόμον¹ τῶν ἐλαστικῶν σωμάτων· ὅλεν καταλαμβάνομεν πῶς ἐκ θαλάσσου τενος, πανταχούθεν κεκλεισμένου ὁ ἡγεμ. μεταδίδεται εἰς ἄλλην ὕδων, χωρίς νὰ ἀλλιωθῇ ἡ ὕδητης αὐτοῦ ἡ ἡ βραρύτης, ἡ ἐκ καρπάντης ὑελίνης, ἐνδόν τῆς ὑποίας ἡγειρ προπρωτηθέν τι ἡγεμόνες σώμα, ὁ ἡγεμ. ὄμοιος μεταδίδεται πύρρω τῆς καρπάντης αὐτῆς.

§ 15. Η δὲ ταχύτης, μὲ τὴν ὑποίαν διεκδίδεται κατ' εὐθείαν ὁ ἡγεμ., εἶναι τιφύντι μεγάλη· διὸ ἀδύνατον κατ' ἀκριθείαν νὰ προσδιορισθῇ ἡ μὲν ἀλλὰ καὶ ἡ πυκνότης τοῦ ἄρρενος· ἡ ζωηρύτης, ἡ θερμότης καὶ ἄλλα, καθ' ὅν λόγον βοηθούσι τὴν ταχύτητα τοῦ ἡγεμονοῦ οὕτω τὰ ἐναντία αὐτοῖς ἐμποδίζουσι πως αὐτὴν τὴν ταχύτητα, ἐν γένει δὲ, τυσκύτη ἐστίν ἡ ταχύτης αὐτή, ὥστε εἰς διέστητα ἴνος· λεπτοῦ δύνατον, λέγουσι· νὰ διεκτρέξῃ ὁ ἡγεμ. πύρρας περίπου 10000 ἡ 1170· εἴτε δὲ ὁ ἡγεμ. ὑπάρχει ὕδης, ἡ βραρύς, εἴτε ισχυρός ἡ ἀσθενής, τὴν διέκτηταν εἰς ἣν δύναται νὰ φύξῃ, τὴν διεκτρέγει εἰς τὸ αὐτὸν χρόνον διάστημα, δηλαδὴ ὑποίας καὶ ἀν ὑπάρχῃ ὁ ἡγεμ. εὐρίσκεται ισοταχὺς καὶ ἀδύνατον μὲν νὰ διερισθῇ ἡ διέστητας εἰς ἣν ὁ ἡγεμ. δύναται νὰ ἀκουσθῇ. Εὔκολως δὲ καταλαμβάνει τις, ὅτι ὁ ισχυρύτερος ἡγεμ. ἐκτείνεται περισσότερον (καθίως ἐγνώσθη ἐκ πολλῶν ἐπιναληγθεισῶν παρατηρήσεων) πρὸς τὸ μέρος ὑπούργου· τοῦτο ἡ ἀνερός, παρὰ εἰς τὸ ἐναντίον μέρος ὄμοιος ἐκτείνεται πε-

(1). Τῷ 1792 ἐν Φλωρεντίᾳ λατινοτί.

ρισπότερον, ὅταν εἰς τὸν ἀέρα εὑρίσκωνται: αἱ ἡγηὶ εἰρημέναι ποιούτητες, αἱ τὴν ταχύτητα τοῦ ἥγου βοηθοῦσαι, καὶ τελευταῖν εὐκάλως καταλημέναι ἔκκεστος, διὰ τοῦτο ἕτερον περισσότερον, ὃν περισσοτέρῳ ἢ τοῦ ἥγωνος σώματος διέστασις ἀσθενεῖ δὲ καθίως τὸ φῶς τοῦ λάμπουντος σώματος ἐν ἀντιστρόφῳ διπλασίᾳ, λόγῳ τῶν δικοπάσιων, μᾶτε εἰς διπλασίους διέστασιν ὁ ἥγος γίνεται τετραπλασίως ἀσθενέστερος, εἰς τριπλασίαν ἐνεκπλασίας, καὶ οὕτω καθεξῆται.

§ 16. Προσέτει ὁ ἥγος γίνεται ἴσχυρότερος ὃνος ὀλίγον ἀπέχει τὸ οὗ ἀπὸ τὸ ἥγον σῶμα, ὃνος εἶναι ἴσχυροτέρῳ ἢ μόνημας ἢ κριώνουσκ τὴν γορδήν, ἢ ὑποιονοῦν πλήττουσα ἡγῶδες σῶμα, καὶ ὃν περισσότερον ἐνοῦνται αἱ ἡγῶδεις ἀκτίνες, τουτέστιν ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν ἐπιφανειῶν (εἰς τὰς ὑποίχες τὰ ἡγῶδη (§ 14) κύριαται, ἢ εἰς ἀκτίνες κατὰ προσθάλλουστιν) εἰς ὅπερας ἀντανακλῶνται γωνίας καθίως ἐπίστανται οἱ μαθηματικοὶ καὶ οὐτως, ἵνα συνέρχονται εἰς σχῆμα κώνου ἢ παρέλληλοι μὴ οὐσκι ἀντανακλῶνται ὅλαι μετὰ τὴν προσβολὴν παρέλληλοι, καὶ τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ρχνερόν, διὰ δὲ τὰ ἐν τῷ τρίτῳ μέρει εἰρημένα, καὶ κατὰ γίνονται παπλόλαχ τοὺς τετμημένους κώνους, εἰς τὰς παραβολικὴν ἔχουσας ἐπιφανειῶν σὲλπιγγάς, καὶ εἰς τὴν ἐλλειπτικὴν ἐπιφάνειαν ἔχουσας κυρτάς, ἢ θεωρίας δὲ αὐτοῦ γίνεται καταληπτὴ μόνον εἰς τοὺς εἰδότας τὴν τῶν κινηῶν τοιμῶν ἐπιστήμην.

§ 17. Καὶ ὁ ἐκ τοῦ πνεύμονος ἐξεργάζεντος ἥγος, ὃστις ὄνομαζεται κυρίως φωνή, διὰ τοῦ τιναχριοῦ τῶν μορίων ἰδιαῖτέρας τινος κλειθρίας (γλωττίς λεγομένης;) ἐκτελεῖται ἢ γλώττα, οἱ μυκτῆρες, τὰ γείλη, ὅπως καὶ ἄν συνταχθώσι, οὐδέποτε πριωρέων λόγων, ἢ ἱμιλίζεν δύνονται νὰ παρκοστήσωσιν, ἢ κλειθρίζει δὲ κατη δι' ἣς ἐξεργάζεντος ἢ ἀήρ ἐκ τοῦ πνεύμονος ποιει τὴν φωνήν, διέχειται εἰς τὸν λόρουγγα· εἰς τὸ δὲν μέρος δηλ. τῆς τραχείας ἀρτηρίας, τὸ ὑποιον σύγκειται ἐκ γύνθρων, μυῶν καὶ ὄλένων, μᾶτε διὰ τὴν συστολὴν καὶ διεκπολὴν τῶν μυῶν αὐτοῦ, ἢ κλειθρίζει αὐτὴ νὰ γίνηται στενωτέρα ἢ πλατυτέρα, τουτέστι νὰ ἐμπεριέχῃ περισσότερον σγχων ἀδρος ἢ ὄλιγώτερον, ὅπερ ἐστι νὰ ποιῇ βρυτέραν φωνήν ἢ δέσυτέραν, καὶ αἱ λινές τῶν μυῶν αἵτοι νὰ ἐκτελενωνται περισσότερον ἢ ὄλιγώτερον, ταῦτον ἐστι, νὰ ποιούσι ὄλιγότερα φωνήν ἢ βρυτέραν, καὶ ἐντεῦθεν ἢ μεταξὺ τῶν φυσιολόγων διεκρωτεῖ, ἀν πρέπει νὰ ὑποληρθῇ τὸ φυσικὸν ὄργχον τῆς φωνῆς ἡσ αὐλός ἢ ὡς ἐκ γυρῶν συγκείμενον ὄργχον, γίνεται δὲ ἀνωρείης ἢ διάσλεξις κατη, ὅταν στογχοθέμεν ὅτι κατὰ τὸν ἐνα τρόπον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον δὲν

(§ 18) α'. ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς χυρδῆς, β'. ἀπὸ τὴν τείνουσαν τὴν χυρδὴν δύναμιν, καὶ γ'. ἐπὸ τὴν παχύτητα τῆς χυρδῆς. Μὲν γένει δὲ οἱ ἀριθμοὶ τῶν τιναγμῶν εἰσὶν ἐν ἀντιστρόφῳ λόγῳ τοῦ μῆκος καὶ τῆς παχύτητος τῆς χυρδῆς· καὶ ἐν λόγῳ ὑποδιπλασίᾳ τῶν τιναγμῶν δύναμεων, δηλ. ἴσχειν ἡ χυρδὴ τινάξεται παχύτερον, ἡ ὑπολειπόμενη δύναμις δὲ τοιαύτην παχεῖται, ἡ τέλος πάντων τείνεται ἀπὸ ἰσχυροτέρων δύναμεων. Εὔρεται δὲ καὶ ὥρους κώτοι οἱ παλινοὶ, θέλει δὲ τὰ μέσην ὅπτα διεπεπτῶν δύνανται τὰ ὥρα ταχθρῶν νὰ διακρίνωσιν.

§ 21. Διὸ δὲ τὸ ἐπιψυρέως (§ 18) δικιρεθείσης τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χυρδῶν ὑπομογύλῳ, κατὰ τὸ ἐν τρίτον, κρουόμενοι ἀμφότεροι, ἡτοι τὰ δύο τρίτα τῆς τετρημένης, καὶ ἡ ὄλοντηρος, παριστῶσι τιναγμούς 3 : 2 καὶ λέγεται λόγος ἡμιόλιος, ἥγουν ὁ μείζων ἔριθρος τῶν τιναγμῶν τῆς τετρημένης περιέχει τὸν ἐλάσσον, καὶ ἐν τῶν δύο κάτιον, καὶ ἡ τοιαύτη συμφρονία λέγεται διὰ πέντε ὡς πέντε φιλόγγυνος περιέχουσα, μετρουμένων καὶ τῶν ἔκρων, ἐκκλησιαστικῶν δὲ λέγεται τετραχωνία, περιέχουσα τόνους τρεις, καὶ ἡμιτίνιον δικιρεθείσης δὲ αὐτῆς ὑπομογύλῳ, κατὰ τὸ ἐν τέταρτον κρουόμενον τὰ 3 : 1 τῆς τετρημένης, καὶ ἡ ὄλοντηρος παριστῶσι τιναγμούς 4 : 3 καὶ λέγεται λόγος ἐπτετριτος ἥγουν ὁ μείζων ἔριθρος τῶν τιναγμῶν τῆς τετρημένης περιέχει τὸν ἐλάσσον καὶ ἐν τρίτον κάτιον, καὶ ἡ τοιαύτη συμφρονία λέγεται διὰ τεσσάρων, ὡς τέσσαρος φιλόγγυνος περιέχουσα, μετρουμένων καὶ τῶν ἔκρων, ἐκκλησιαστικῶν; δὲ λέγεται τριχωνία περιέχουσα δύο τόνους καὶ ἡμιτίνιον. Ήλαν δὲ δικιρεθή αὐτὴ ὑπομογύλῳ κατὰ τὸ ἐν πέμπτον, τίτο τέποτελοῦσι τιναγμούς 5 : 4 καὶ λέγεται λόγος ἐπιτέταρτος, ἡτοι ὁ μείζων ἔριθρος τῶν τιναγμῶν τῆς τετρημένης πρέπει τὸν ἐλάσσον καὶ ἐν τέταρτον κάτιον, καὶ ἡ τοιαύτη συμφρονία λέγεται διὰ τριῶν μεγάλη, ἐκκλησιαστικῶν δὲ λέγεται διφωνία τοῦ τετάρτου ἥγουν ἡπλῶς, ἡ τοῦ πλαγίου τετάρτου. Ήλαν δὲ δικιρεθή κατὰ τὸ ἐν ἕκτον, τότε ἀποτελοῦσι τιναγμούς 6 : 5 καὶ λέγεται λόγος ἐπιπεμπτος, ἡτοι ὁ μείζων ἔριθρος τῶν τιναγμῶν τῆς τετρημένης περιέχει τὸν ἐλάσσον καὶ ἐν πέμπτον κάτιον, καὶ ἡ τοιαύτη συμφρονία λέγεται διὰ τριῶν μικρά ἡ ἡμιδιτένιον, ἡ τριημιτένιον, ἐκκλησιαστικῶν δὲ λέγεται διφωνία τοῦ πρώτου ἥγουν ἡ πλαγίου πρώτου, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς 7 : 6 ἡ ὡς 8 : 7, ὡς 10 : 9 καὶ τὰ λοιπά, πλείονας χρόνον θελούσιν εἰς τὸ νὰ σμρωνήσωσι καὶ δὴ οὐδὲν ἡ ὄλιγον εὐχρεστος γίνεται εἰς τὸ οὐς ἡμῶν, ἡ ἐκ τοιων συμφρονία.

§ 22. Διὸ δὲ τὸ ἐπιψυρέως, (§ 18) λέγομεν ὅτι τῆς μιᾶς χυρδῆς δικι-

ρεθεσης κατά τὰ τρίχ πέμπτα, τύτε τὰ τρία αὐτὰ πέμπτα καὶ ἡ ὄλοντη ποιοῦσι τιναγμούς; Ή : 3 καὶ λέγεται λύγος ἐπιδιψερής, ἥγουν ὁ μελῶν ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετρημένης περιέχει τὸν ἑλέσσων καὶ δύο τρίτην αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ ἔξι μεγάλη ἢ ἔξιχορδιν μελῶν, ἐκκλησιαστικώτερον δὲ πενταχρωνία ἀπλώς. Μάλιστα δὲ δικιρεθῆ κατὰ τὰ πέντε σύγδοχο, τύτε τὰ δὲ καὶ ἡ ὄλοντη ποιοῦσι τιναγμούς; Η : 5 καὶ λέγεται λύγος ἐπιτριμελῆς, ἥγουν ὁ μελῶν ἀριθμὸς τῶν τιναγμῶν τῆς τετρημένης περιέχει τὸν ἑλέσσων καὶ τρίχ πέμπτα αὐτοῦ, καὶ ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται διὰ ἔξι μικρὰ ἢ ἔξιχορδιν ἑλκσσον, ὡς περιέχουσσε τὴν διὰ πέντε καὶ ἡμιτόνιον, ἐκκλησιαστικώτερον δὲ λέγεται πενταχρωνία ἴδικιτέρως τοῦ πλαγίου πρώτου.

§ 23. Διέκ να φέρωμεν δὲ ὑπ' ὅψιν τὴν ἔκτεινεσκν αὐτὴν θεωρίαν τῶν τιναγμῶν, διεύποθεσωμεν τὸν χρόνον εἰς τὸν ὑποίον γίνονται οἱ τιναγμοὶ τῆς ΛΕ χορδῆς; (συγκρ. 1) Οὗτος ὁστε ΛΒ νὰ ὑπάρχῃ ὁ χρόνος; ἐνὸς τιναγμού, ΒΔ ὁ χρόνος ἀλλοι τιναγμοῦ καὶ καθεξῆς· εἰς τὸν ίδιον κακρὸν νὰ τινάζηται καὶ ἡ ἄλλη χορδὴ ΓΟ τῆς ὑποίας οἱ τιναγμοὶ νὰ ὑπέρχωσι ταχύτεροι, οὗτος ὁστε ἐνῷ ἔκτεινεται ὑπὸ τῆς πρώτης χορδῆς ὁ τιναγμός; ΛΒ, ἡ ἄλλη χορδὴ νὰ παιῇ τιναγμούς δύο, ἥγουν ΓΙ ΙΚ, καὶ ἐξ τοῦ σχήματος αὐτοῦ φάνεται ὅτι εἰς τοῦτον τὸν τρίπον οἱ τιναγμοὶ ἀριθμούσιτερον συμφωνοῦσι καὶ δὲν γίνονται πολλοὶ τιναγμοὶ τῆς μικρῆς ἀντὶ πολλῶν τῆς ἄλλης, ὁστε καὶ τὸ οὖς νὰ διυτικολεύηται νὰ διεκρίνῃ τὴν αὐτοῦ συμφωνίαν, κακίος εἰ; τὰς λοιπὰς συμφωνίας, καὶ αὐτὴ ἡ συμφωνία ἐστίν ἡ δι' ὄκτω ἀντιφωνία διαποχῶν λεγομένη.

§ 24. Εἴαν δὲ καθὸ διν χρόνον ἡ μίκη χορδὴ παιῇ διονήματα δύο (συγκρ. 2) ἡ ἄλλη ἔκτεινει διονήματα τρίχ· ἡ τοιαύτη διεκνομὴ τῶν γραμμῶν, κακίως εἰς τοὺς ὄρθικληνούς δὲν φάνεται ἀσύμμετρος, οὗτοι καὶ εἰς τὴν ἀκοήν ἡ τοιαύτη διεκνομὴ τῶν τιναγμῶν δὲν φάνεται ἀλλήλης· καὶ αὐτὴ ἡ συμφωνία ἐστίν ἡ λεγομένη διὰ πέντε, δευτέρη μὲν τῇ ἀξίᾳ, ὡς πρὸς τὴν διεκπεσῶν, ἐγκριτωτέρχ δὲ ὅλων τῶν ἀλλων. Τὸ σγήμα 3 παριστᾶ τὴν διὰ τεσσάρων, ὡς 4 : 3· τὸ σγήμα 4 παριστᾶ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην, ὡς 5 : 4· τὸ σγήμα 5 παριστᾶ τὴν διὰ τριῶν μικράν, ὡς 11 : 5· τὸ σγήμα 6 παριστᾶ τὴν διὰ ἔξι μικράν, ὡς 8 : 5· τὸ σγήμα 7 παριστᾶ τὴν διὰ ἔξι μεγάλην, ὡς 5 : 3· τὸ σγήμα 8 παριστᾶ τὴν διὰ δώδεκα συμφωνίαν, ὡς 11 : 1· τὸ σγήμα 9 παριστᾶ τὴν διὰ δεκαπέντε συμφωνίαν, ὡς 4 : 1.

§ 25. Τῶν δὲ ἀσυμφώνων παραδείγματα ταῦτα πρώτου, ἡ διὰ δύο

πττονες του 2 : 1, οπερ καλ βεβαιωθεισ αντως: ή βαι ανσα δι' επτά ευ-
ρεθητεκι (§ 25) κατα το σημειον Ζ'. οτχν γενη ως 15 : 8 :: ΗΚ : ΖΚ, ή
ηπουλ κιτη βαι, ως απιγραφων; τη Νε δεν πρέπει να συνηγη με αντην, ως
οι ληρη εις την άλουη ή αιτου συμμριονες με οδον τωντο κατ' άλουθειν
ηγεπυρουν να ιχθεων, ηγουν ενη πχνει ή μικ, τοτε να ιγη ή ζηλη, ή δε
δια εξ μεγάλη ανσα (§ 24) ως 5 : 3, ευρεθητεκι το κατα το Ε σημειον,
ηπου το να, οτχν γενη 5 : 3 :: ΗΚ : ΕΚ· ή δε α'. ανσα διε πέντε, ευρεθη-
σεται κατα το σημειον Δ'. οτχν γενη 3 : 2 :: ΗΚ : ΔΚ ή δε ούν ανσα διε
τεπάριων ευρεθητεκι κατα το σημειον Γ'. οτχν γενη 4 : 3 :: ΗΚ : ΓΚ, ή
δε δια τριων μεγάλη, ηχουσα ως 5 : 4 ευρεθητεκι κατα το Β σημειον ηπου
το τως. οτχν γενη ως 5 : 4 ως ΗΚ : ΒΚ, ή μελων τουν; ηχων (§ 25) ως
9 : 8: ευρεθητεκι κατα το σημειον Α, ηπου το ού, οτχν γενη ως 9 : 8:
αντως ΗΚ : ΑΚ.

§ 29. Ιστεον οτι ελαρθητεκι εις αντην την δικιρεσιν ή δια εξ μεγάλη
ή δια τριων μεγάλη κατι ο μελων τουν, ως αρμονικωτερχ των μικρων ως
οψύμειχ έφεξης: τα μεταξην Η' κατ Τ'. ή α κατ λ. ή Β κατ Ε, ή λ κατ Η'
δικιτηματα λεγονται δια τεσσαρων, έπειδη εν έκαστω αντων των δικιτη-
ματων, τέσσαρες φιόγγοι μετρουνται, κατ ολη αντα τα δικιτηματα ζν-
λογη εισιν, ως 4 : 3, το δε μεταξην του Τ'. κατ Ζ'. δικιτημα, ηγουν το
ούν, βαι υπάρχει τρίτονον, ούχι ως τα λοιπα εκ μελωνος, ελάσσουν; κατ
ιλαχιστου.

§ 30. Το μεταξην Η' κατ Β'. ή α κατ Τ' ή Β κατ Δ', ή Τ' κατ Ε, ή Δ
κατ Ζ', ή Ε κατ Ζ'' δικιτημα λεγεται δίτονος ή δια τριων κατ έπειδη οι
φιόγγοι ηχουσιν, ως ηδη ειδομεν, τα απ' αλληλων δικιτηματα ζνισα, δια
τουντε ευρεσκεται κατ δια τριων μεγάλη ή δίτονος, ή ΗΒ ή ΓΕ ή ΔΖ, οληι
λόγον ηχουσαι (§ 24) ως 5 : 4, κατ δια τριων μικρα (η τριημιτόνιον ή ημι-
δίτονον) ή ΒΔ κατ ΕΖ'' αμφύτερχι λόγον ηχουσαι (§ 24) ως 6 : 5, ή δια δια
τριων μικρα αι' έλλειπει $\frac{1}{10}$ του λόγου του Η : 5, ως συγκειμένη εξ ελάσ-
σουνος τυνου κατ ημιτονου, ως δειγμητεκι υπάρχει δε, ως 6 : 5 μετον $\frac{1}{10}$,
δετε ανσα εις την έκτειητημένην κλιμακα (Σγ. 10) κατα τους προεκτεθη-
τα; ηγουν, ως 100 : 810.

§ 31. Το απδ το Η' εις το δικιτημα λεγεται τυνος μελων, χπδ δε
το Λ. ει; το Η. τυνος; ελάσσων, απδ το Η' εις το Τ'. ημιτονον μελων, χπδ
το Τ' εις το Λ τυνος μελων, απδ το Λ εις το Ε δικιτημα κατ απδ το Ε
εις το Ζ. τυνος μελων κατ απδ το Ζ εις το Η ημιτονον μελων ξλλι τινες

τὸ διάστημα κατό χπὸ τὸ Δ εἰς τὸ Ε ποιεῖσαι μείζουν τόνουν, ἐκληρούσαντες κατὰ συνέχειν δύο μείζονας τόνους, ἥγουν τὸ ἀπὸ τὸ Γ εἰς τὸ Δ διάστημα καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Δ εἰς τὸ Ε, ἀρμονικώτερον διωρᾶς ὡς ἐν τῷ ἑξῆς κεφαλήιῳ ὄψιμεθι καὶ ἀρμονικώτερον εἰς τὴν Ἀκκλησιαστικὴν Μουσικὴν, τὸ νὰ ληγῇ τὸ διάστημα Δ εἰς τὸ Ε ἐλάσσον τόνους, ὥστε τὸ ἀπὸ τοῦ Η εἰς τὸ Β διάστημα, ὡς 5 : 4 νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ Γ εἰς τὸ Ε, ὅπου ὁ τρίτος ἥχος (ἢ ὁ βαρύς), ὡς ὁ πλάγιος τοῦ τετάρτου, φέλοντα καθίως εἰς τὸ: «τῇ ὑπεριψήφῳ» τοῦ κλεψίδα, εἰς τὴν λέξιν «Γῇ ὑπεριψήφῳ».

§ 32. Ήδὸς πληροφορίαν δὲ περιποτέρων καὶ πραγματικῶς δύναται τις νὰ ἀποδεῖη τκύτω, γινομένης τῆς πειρκς διὰ μιᾶς ὀλικῆς χωρδῆς ἐπιστης παχείας (§ 20) καὶ μιᾷ δυνάμει τὴν τάσιν ἐχουσίας καὶ τεμνομέτρης δι' ὑπομογήλου, κατ' αὐτὰ τὰ ἥχη εὑρεθέντα σημεῖα τῆς γραμμῆς Η'Κ'.

§ 33. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ δι' ὄχτων Η'Η' διηρέθη εἰς διὰ πέντε (Δ) καὶ εἰς διὰ τεσσάρων (Γ), οὐτω; ὥστε ἡ διὰ πέντε ὑπέργεια πλησιεστέρω τοις τὸν βαρύτερον ἥχον, ἥγουν ἀπὸ τὸ Η εἰς τὸ Λ καὶ ἡ διὰ τεσσάρων πλησιεστέρω τοις τὸν ὄχυτερον ἥχον, ἥγουν ἀπὸ τὸ Δ εἰς τὸ Η'' καὶ ἐὰν αὐτοὺς τοις τρεῖς ἥχοις οἱ Η Γ Δ ἥχησσον ὄμοιο γενήσεται ἀριστη ἡ συμφωνία, χωρὶς νὰ προξενῇ εἰς τὸ οὐς καρυμία δυσαρέσκεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς διαιτονικῆς διαιρέσεως τῆς διαιπασῶν, ή τῆς γραμμῆς Η'Κ ὡς μονοχόρδου θεωρουμένης, καὶ ὅτι εἰς τὴν διαιρέσιν αὐτὴν θεωρεῖται λόγος ἀρμονικός.

§ 34. Η περὶ τῆς ἐκτεθείσης (Κεφ. Δ') δικιρίσεως τῆς διαιπασῶν ἐντελεστέρω θεωρίᾳ προϋποτίθησι τρόπου τινὰ τὴν γνῶσιν τῶν ἀναλογιῶν διὰ νὰ γίνῃ εὐκαταληπτοτέρω, διὰ τοῦτο πρέπει ἐνταῦθι νὰ ἐκθίσωμεν ὀλίγα τινας περὶ κύτου ἐν συνάρτει, πρὸς πληρεστέρων διδασκαλίαν ἢ ἀναλογία θεωρεῖται (ὅσου ἀνήκει εἰς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν) τριγῶς: α') ὅταν στογχοθίμων πάσουν ὑπερέγειται ὃ εἰς ἀριθμὸς τοῦ ἔτερου, τότε θεωροῦμεν τὸν ἀριθμητικὸν λόγον, καὶ καλοῦμεν αὐτὸν ἀναλογίαν ἀριθμητικὴν οἷον: 1, 3, 5, 7 καὶ τὰ λιτικά, ἐπειδὴ τὸ Ι ὑπερέγειται τὸ 1 κατὰ 2, ὥστε κατὰ 2 ὑπερέγειται τὸ 5 τοῦ 3 καὶ τὸ 7 τοῦ 5· β') ὅταν στογχοθίμων πιστάκις περιέχει ὃ εἰς ἀριθμὸς τού ἀλλον, ἢ περιέχεται παρ' αὐτοῦ, τότε θεωροῦμεν τὸν γεωμετρικὸν λόγον, καὶ καλοῦμεν αὐτὸν ἀναλογίαν γεωμε-

3, καὶ εἰς διὰ τριῶν μικράν, ὡς 1108 πρὸς ΙΙΙ), οὗτως δὲ πρὸς 5' ἐδίκτετο
Β. ἥγιος εἰς ἐνκυρώσεις, ἤγιον συμφωνεῖ μὲτον βερύτερον ΙΙ'. δικτέτω τὴν διὰ τριῶν
μεγάλην ὡς 180 πρὸς 144, οὗτως δὲ πρὸς 4 καὶ μὲτον ὁδύτερον ΙΙ''. δικτέτω τὴν
διὲ ἐξ μικράν ὡς 144 πρὸς ΙΙΙ), οὗτως 8 πρὸς 5.

§ 41. Εἴ της πρώτης δικιρέσεως (§ 36) τῆς δικπασῶν εἰς διὰ πέντε
καὶ εἰς διὰ τεσσάρων, καὶ ἐξ τῆς δικτέρης δικιρέσεως εἰς διὰ τεσσάρων, καὶ
εἰς διὰ πέντε, διηλκθή μὲτον νότιον ὑπέργραφην ΓΚ, (ἴσου 1:5), καὶ δὲ ΔΚ, (ἴσου 120),
καὶ ὡς 135 πρὸς 120), οὗτως 9 πρὸς 8, ἐκ τῆς ἀναλογίας κύτης πρωτδιωρίσθη
παρὰ τοις ὀρχιζούσις ἀρμονικοῖς ὁ λόγος τοῦ μετίζοντος τύνου. "Είστω δὲ ΗΛ,
τὸ ἐννυχτον μέρος τῆς χρονιδῆς Η'Κ, λέγω δὲτοι ὁ ἥγιος Λ ἀπέχει ἀπὸ τὸν ἥ-
γιον Η', τύνου μετίζοντα ἐννυχτον μέρον Η'Β. δικιρέται δικτέτω τὸ σημεῖον
Λ, ἀρμονικώς μὲτον τοῦ ἥγιον Λ, ἐπειδὴ ΗΚ, (ἴσου 180) πρὸς ΛΚ. (ἴσου
160)) τὰ ὄκτω διηλκθή τῶν ἐννυχτῶν (181) οὗτως 9 πρὸς 8, καὶ 180 πρὸς
144, οὗτως 180, ἥττουν 160), πρὸς 160), ἥττουν 144, οὗτως δὲ πρὸς 4 καὶ ἐξ
ἀρχιρεθῆ αὐτὸς ὁ μετίζων τύνου ἐκ τοῦ διετόνου Η'Β. μενεῖ δὲ ἐλάσσονα τίνος
ΛΚ, (ἴσου 160) πρὸς ΒΚ (ἴσου 144) οὗτως 10 πρὸς 9.

§ 42. Πρὸς τούτοις λέγω, δὲτοι ἐὰν μεταξὺ τοῦ Η' καὶ τοῦ Η, δικτέ-
σταθῇ ἄλλος ἥγιος μέσος ἀριθμητικὸς ἀνάλογος, αὐτὸς ἀπέχει ἀπὸ τὸν Η'
ἐλάσσονον τύνῳ, καὶ ἀπὸ τὸν ἥγιον Β, τύνῳ μετίζοντι, τὸ ἐννυχτον τοῦ πρωτε-
θέντος Λ, ἐπειδὴ μεταξὺ 180 καὶ 144, μέσος ἀριθμητικὸς ἀνάλογος εὐρίσκε-
ται δὲ 162, φυνερὸν χρεῖ δὲτοι ὡς 180 πρὸς 162, οὗτως 10 πρὸς 9. ὁ λόγος δη-
λαδή τοῦ ἐλάσσονος τύνου, ὡς 162 πρὸς 144, οὗτως 9 πρὸς 8, ὁ λόγος τοῦ
μετίζοντος τύνου.

§ 43. Οὗτως εὑρίσκομεν εἰς τὸν λόγον τοῦ μετίζοντος ἡμιτονίου τοῦ
ὄντος μεταξὺ Β. (ἴσου 144) καὶ Γ. (ἴσου 1:5) διστις ὑπέρχει ὡς 144 πρὸς
1:5), οὗτως 10 πρὸς 9. Κάτετον κύτην τρόπου δικιρέθησεται καὶ τὸ ἐσγκά-
τον διάστημα τὸ ἀπὸ τοῦ Ε εἰς τὸ Η'', εἰς μετίζοντα τύνου ὡς 9 πρὸς 8,
οὗτως 108 πρὸς 90, καὶ εἰς ἡμιτονίου μετίζον ὡς 16 πρὸς 10, οὗτως 96
πρὸς 90.

§ 44. Εἴ τούτον λοιπὸν τὸν τρόπον ἀπερτίζεται ἡ δικιρέσις τῆς δικ-
πασῶν εἰς ἐπτὰ δικαστήματα, συνιστάμενη εἰς τύνους μετίζοντας, τύνους ἐλάσ-
σοντας, καὶ ἡμιτονίκ. "Εχομεν καὶ τὴν διὰ τριῶν μεγάλην καὶ τὴν μικράν.
"Εχομεν πρωσέτι καὶ τὴν διὲ ἐπτὰ Η'Ζ, ἥτις οὐ ποιεῖ (§ 21) συμφωνίαν.
Καὶ ἐξ τούτων μανιθήνομεν, διτοι ἡ γραμμὴ Η'Κ εἰς τούτον τὸν τρόπον πρέ-
πει νὰ δικιρέθῃ, ἵνα παρείξῃ τοὺς περισσουτέρους τῆς Μουσικῆς τύνους καὶ

τὰς συμφωνίας. Καὶ ὅτι δὲν διαιρεῖται ἡ Η'Κ εἰς τριήμετρα ἵσα, ἢ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει ἔχοντα, ἐπειδὴ ἂν καὶ οἱ τόνοι οὗτοι δικιριθέντες ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἥσχην εὐχρεστοι εἰς τὴν ἀκοήν, ὥμως δὲν ἥθελουν δυνηθῆ τύσαι πολλοὶ τόνοις συνενούμενοι νῦν συμφωνῶσι καθίως εἰς τὴν ἥδη ἔκτεινεσκν ἀρμονικωτέρων τζύτην δικίρεσιν τῆς δικποσῶν.

§ 45. Ἀλλοι τινὲς πρὸς εὑρεσιν (§ 37) τοῦ Β. ἥχου οὐ λαμβάνουσι τὸν ἀρμονικὸν μέσον τοῦ 180 καὶ 120, ἀλλὰ τὸν Γεωμετρικόν, ὥστε ὁ κατὰ τὸ ΙΙ. ἥχος νὰ ὑπάρχῃ κατ' ὑμίναν διφωνίαν ἀπὸ τὸν Η' ἥχον καὶ πρὸς τὸν Δ. καὶ οὕτως εὑρίσκουσιν αὐτὸν κατὰ τὰ 180 καὶ 120! Ισον 148, πέντε ἑκτα τῆς Η'Κ γραμμῆς, ἥτοι βερύτερον τοῦ ἀρμονικοῦ (νεανὸς) σχεδὸν μιᾷ ἐλάσσονι διέσει, ὃν καὶ λέγετον ὥνδρασαν, πρὸς ἀντιδικτολὴν τοῦ ἀρμονικοῦ ΙΙ (νεανὸς) ὅστις ὑπάρχει κατὰ τὰ 144 μέρη τῆς Η'Κ. Τούτου τοῦ (λέγετος) τρίφωνος πρὸς τὰ κάτω εὑρίσκεται ὁ πρωτούβαρος λεγύλενος, λόγου ἔχων πρὸς τὸν λέγετον ὡς 4 πρὸς 3, ἥγουν τὸν λόγου τῆς διὰ τεσσάρων, ἔχει ὁ λέγετος καὶ τετράρων εἰς τὰ ἄνω μὲ τὸν ὄποιον συμφωνεῖ κατὰ τὴν διὰ πέντε, ὁ ὄποιος τετράρωνος ἀποκαθίσταται ἐπομένως δι' ὑκτὸν ἀντιφωνία τοῦ πρωτούβαρος. Μητεὶς δὲ χάριν σαρφνείας πρωτούβαρον οὐ λέγομεν, ἀλλὰ τὸν μὲν λέγετον σημειοῦμεν οὕτω: λίτ τὸν εἰς τὰ κάτω τρίφωνον αὐτοῦ

“

σημειοῦμεν οὕτω: λίτ τὴν δὲ τετραρχωνίαν τοῦ λέγετος ἡ ἀντιφωνίαν τοῦ εἰς τὰ κάτω αὐτοῦ τριφώνου σημειοῦμεν οὕτω: λίτ, ἐπειδὴ περιττὸν λογχικά ὄμιλον νῦν παρεισάξωμεν νέκ σημεια καὶ λέξεις, ἀνάγκης μὴ οὖσης. Οἱ τοιοῦτοι δὲ ἥχοι ὡς μὴ ἀρμονικῶς πρὸς τοὺς λοιποὺς διατονικούς, οὗτε παρὰ τοῖς ἐπιστήμοσιν ἐν χρήστει οὔτε λέγονται κατ' αὐτὸν ἐκκλησιαστικαὶ, ἐπειδὴ οἱ τέσσαρες ἀρμονικοὶ ἥχοι Λ. ΙΙ. Γ. Δ. ὑπάρχουσι κυρίως ἐκκλησιαστικοί, ἥγουν ἀντνες, νεανός, τανά, ἀγια, ὡς ὑφόμενα εἰς τὸ περὶ ἥχων. Καὶ οἱ τέσσαρες κατὰ ἀρμονικὸν ἀκριβῆ λόγουν εἰς τὴν δικτονικὴν κλίμακαν (§ 36, 37, 41) παρεισαγόμεντες, ἐνῷ ὁ λέγετος αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ ἔχειν κατὰ ἀρμονικὸν λόγον, οὗτε κατ' ἀκρίβειαν διὰ ὑπολογισμοῦ εὑρίσκεται, ἀλλὰ μόνον ὡς ἔγγιστα!

(1) Συμβάλλει δὲ πρὸς πλείονας ἀπόδειξιν νὰ διπισυναρθῇ ἐνταῦθα καὶ ίδια περὶ τῆς ἐγχριτωτέρας διατονικῆς τῶν Ἑλλήνων κλίμακος τοῦ τὰ ἐλληνικὰ θαυμασίως παριστῶντος σαροῦ συγγραφέως τοῦ νέου Ἀναγέρσιος Κεφ. κ'. "(Ο ἀξιόλογος αὐτὸς ἀνὴρ ἀρρεὶς θεωρεῖ τὸν λόγον τῆς δι' ὑκτῶν ὡς 2 πρὸς 1, τῆς διὰ τεσσάρων ὡς 4 πρὸς 3 καὶ

III". Η διεπικσών ἐπτάρφωνος; ἡ ἀντιφωνή, ὡς 180 πρὸς (!), σύτῳ 2 πρὸς 1.

§ 48. Ἐκ τῶν γέγρ. τιοῦθε εἰρημένων εὐκόλως κατελχυθῆνει ἔκστος τῇ ἑστὶ συμφωνίᾳ, καὶ τῇ ἡ κίτικ τῇ; συμφωνίῃς κίτης. Εἰπειδὴ ἡ μὲν δὲ ὄχτιο συμφωνία ἐκ τῶν ὑπὸ αὐτῆς περιεχομένων ὄχτων (ἡ ἐπτὰ μὴ μετρουμένου τοῦ ἰσου) ἥγειν ὀνόματος δὲ ὄχτων ἡ δὲ λόγιος αὐτῆς ὡς 2 πρὸς 1 ἐκ τῆς δικιρέσεως τῆς γυρδᾶς, διύτι ἡ ἐκ τῆς ἡμισείς παριστάμενος ἥγειν δυοῦ (§ 11!) τιναγμοῖς, δι' ὄχτων ἀντιφωνίας ὑπάρχει τῆς ὀλοσχεροῦς τιναγμῶν ἐν παιούσῃς ὥμοιοις ἡ διὰ πέντε, ἡ διὰ τεσσάρων, ἡ διὰ ἑξ μεγάλη. ἡ διὰ ἑξ μικρή, ἡ διὰ τριῶν μεγάλη, ἡ διὰ τριῶν μικρή, κατὰ τοὺς περιεχομένους ἥγους καὶ τὰς πιστήτας τῶν τιναγμῶν, ὡς προείπομεν, ἔχουσι τὴν ὄνοματον. Η διεπικσών δικιρεῖται εἰς διὰ πέντε καὶ εἰς διὰ τεσσάρων ἁρμονικῶς, εἰς διὰ τεσσάρων καὶ εἰς διὰ πέντε ἀριθμητικῶς ὥμοιος διασιρεῖται εἰς διὰ ἑξ μεγάλην καὶ διὰ τριῶν μικράν, εἰς διὰ ἑξ μικράν καὶ διὰ τριῶν μεγάλην. Περιέχει δὲ τόνους μετίζοντας τρεῖς, ἐλάσποντας δύο, καὶ ἡμιτύνια μετίζοντα δύο. Οταν δὲ λέγω Η'Λ ὑπάρχει τόνος, ἐννοῶ ὅτι ἡ γραμμὴ Η'Κ παρχθάλλεται μὲ δόλην τὴν γραμμὴν ΑΚ. Η διὰ ἑξ μεγάλη περιέχει δύο μετίζοντας τόνους, ἐν τρισσοντας καὶ ἡμιτύνιον ἐν. Η διὰ ἑξ μικρά περιέχει δύο μετίζοντας τόνους, ἐν τρισσοντας καὶ ἡμιτύνιον δύο. Η διὰ ἑξ μεγάλη ἁρμονικῶς δικιρεῖται εἰς διὰ τεσσάρων καὶ διὰ τριῶν μεγάλην, ἀριθμητικῶς δὲ εἰς διὰ τριῶν μεγάλην καὶ εἰς διὰ τεσσάρων, ὥστε ἡ διὰ τεσσάρων νὰ ὑπάρχῃ ἀνιτέρη. Η διὰ πέντε περιέχει διὰ τριῶν μεγάλην καὶ διὰ τριῶν μικράν, καὶ τοῦτο ἁρμονικῇ δικιρέσει, ὥστε ἡ διὰ τριῶν μεγάλη νὰ ὑπάρχῃ κατιτέρη. Περιέχει προσέτι τὴν διὰ τεσσάρων ὥμοιο μὲ δύο μετίζοντα τόνον. Τοῦτ' ἔστι περιέχει δύο μετίζοντας τόνους, ἐν τρισσοντας τόνον καὶ ἐν ἡμιτύνια μετίζοντας. Η διὰ τεσσάρων περιέχει μετίζοντας τόνους, ἐλάσποντας τόνον καὶ ἡμιτύνιον μετίζοντας. Η διὰ τριῶν μεγάλη περιέχει τόνον μετίζοντας καὶ τόνον ἐλάσποντας, καὶ ἐν δικιρεῇ ἁρμονικῶς, ὡς μετίζοντας τόνον καὶ ἡμιτύνιον. Καὶ τοῦτα μὲν περὶ τῆς ἁρμονικωτέρης δικιρέσεως; τῆς διεπικσών περὶ δὲ λεπτωτέρης τινος τῶν ἁρμονικωτέρων δικιρέσεων ἐν τῷ ἑκῆς κερασλχίῳ.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Σ'.

Περὶ τῆς κοινῆς τῶν ἀρχαίων Μουσικῆς καὶ περὶ τῶν τριῶν γενῶν,
διατονικοῦ, χρωματικοῦ καὶ ἐναρμονίου.

§ 49. Καθὼς δὲλκι αἱ μαθήσεις, οὕτω καὶ ἡ Μουσικὴ προϊόντος; τοῦ
γρόνου, ἔφθασεν εἰς τὴν παρούσαν τελειότητα καὶ εἰς τὴν ὀτέλειαν αὐτῆς
ἐμεταχειρίζετο τρόπους τινάς καὶ λίξεις, ὅπου ἥδη δὲν ὑπάρχουσιν ἐν γρά-
σει, καλὸν δῆμας νὰ μὴ ἀγνοῶνται ἕπο τοὺς Μουσικὴν ἐπαγγελμάνους, καν
αἱ σημαντικώτερχιοι πελκιστοὶ οὖν εἰχον συμφωνίας μόνον τὴν διαπασῶν,
τὴν διὰ πέντε καὶ τὴν διὰ τεσσάρων, εἰς τρόπον ὅτι ἡ διὰ πέντε εύρσκε-
ται κατωτέρω καὶ ἡ διὰ τεσσάρων ἀνωτέρω, δηλ. πρὸς τοὺς ὁζυτέρους ἡ-
γεινούς, ὅταν ἐηλ. διηρεῖτο ἀρμονικῶς, ὡς προείπομεν. Εὑρίσκετο δὲ καὶ ἡ διὰ
τεσσάρων κατωτέρω, ὅταν διηρεῖτο ἀριθμητικῶς, ὅθεν δὲλκι τὴν Μουσικὴν
εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς ἐμπεριελάμβανον: 12, 9, 8, 6, ὥστε 12 : 6 ὑπῆρ-
γεν ἡ διαπασῶν, 12 : 8 ὑπῆρχεν ἡ διὰ πέντε καὶ 12 : 9 ὑπῆρχεν ἡ διὰ
τεσσάρων. Ἐγνώριζον προσέπτι καὶ τὸν μείζονα τόνου ὡς 9 : 8, ἐκ τῆς ἐπ-
νυλήψεως τοῦ ὑπολίρου ἀνεπλήρου τὰ ἀλλα διαστήματα, τὰ ὑποσοῦν μεγάλα.
Δὲν ἔχομεν δῆμας σαρῆ ιδέαν, ποικιλίας δικιρέσει γράμμενοι ἐφεύρισκον πυλλὰ
ἄλλα τῶν τόνων μέρη: διὰ νὰ ἔξηγήσωμεν δὲ κατά τινα τρύπον τὰς τῶν
ἀρχαίων ιδέας, πρέπει νὰ διαιρέσωμεν γράμμην τινα, ὥστε ἐκ τῆς δικιρέ-
σεων αὐτῆς νὰ ἔννοηστωμεν ὑπωταῦν τὸ σύστημα τῶν ἀρχαίων, δχι ὅτι ἐρε-
ταχειρίζοντο εἰς τὰ ὄργανα αὐτῶν μίαν μόνον γορδήν, ἀλλὰ μὲ τὴν δικιρέ-
σιν τῆς μιᾶς νὰ ἔννοηστωμεν τοὺς λίγους τῶν εἰς τὸ ὄργανον ἐν γρήσει
γορδῶν.

§ 50.. "Επτώ χυρδὴ ἡ γράμμη ἡ Η'Κ (σγ. 11) αὐτη δώσει τὴν δια-
πασῶν ὡς εἰδομεν (§ 24) κατὰ τὸ Η' τὴν διὰ πέντε κατὰ τὸ Δ καὶ τὴν
διὰ τεσσάρων κατὰ τὸ Γ', καὶ τὸν πρώτον πρὸ ἡμῶν λεγόμενον μείζονα
τόνου κατὰ τὸ Λ. ὅπου δηλ. τὸ ἐννυχτον μέρος τῆς Η'Κ (τὸν ὄπιον αὐτὸν
μόνον τὸν τόνον ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι). ὅθεν τὰ διαστήματα Η'Γ' καὶ ΔΙΙ"
διήρουν εἰς δύο μείζονας τόνους καὶ ἔμενε μικρόν τι μέρος, τούτοισιν ἐκ
τῆς γράμμης Η'Κ (ἢ ΔΚ) ἀφήρουν τὸ ἐννυχτον μέρος καὶ οὕτω προσώριζον
τὴν ἀνοδον ἐνὸς τόνου δῆμοις ἐκ τοῦ λειψόνον τῆς γράμμης, ἀφήρουν
πρωτέτο τὸ ἐννυχτον μέρος καὶ οὕτω προσώριζον τὴν ἀνοδον ἐνὸς ἐ-
τέρου μείζονος τόνου ἔμενε καὶ μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ δευτέρου μείζονος
τόνου καὶ τῆς διὰ τεσσάρων μικρόν τι τοῦ τόνου μέρος τὸ ὄποιον ἐνό-

Θεμρώνται καὶ μὲν ὄλιν ὅπου οἱ ὑδάτερι φίλοι τοῖς τέρψιστοι, διότι
ἴκανοι τοῖς μακροῦν ἀκούοι τὴν Μουσικὴν, πρῶτον τοῖς βαρύτεροι; ἔγους ἐ-
κούσει καὶ ἐπειτα τοῖς οὐντέροις, ἢ δὲ ὑπετῶν διέτονος ἀντίκαι καὶ εἰς τὰ
δύο τετράγορδα, ἐπειδὴ ὑπέρβει τὸ τέλος τοῦ πρώτου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ δε-
τρίου, ἔγους τοῦ τετραχύρδου τῶν μέσων τὲ δὲ τετράγορδα τῶν συνηρμέ-
νων παρεπιθύθη, διότι ὅταν ἡ διεκπεστὸν οὐδὲ διερμέται ὑφίσταται;
καθὼς (§ 32) προπεπειχθύθη, συμβίσσει πρῶτον ἡ διὰ τεσσάρων καὶ ἐπειτα
ἡ διὰ πέντε, ἥτις ἐπὸ τοῦ οὐντού προσθίνει κατὰ δύο τίτους καὶ ἵξεται,
ἐνῷ ἀρρονικῶς διειρθεῖσα ἡ διεκπεστὸν κατὰ δύο τίτους καὶ ἵξεται,
τύνους τρεῖς καὶ εἰς τοῦτον τὸν τρίτον κατὰ τοὺς ἴκαλητιστικοὺς (ἴσες
εἰς τὸ πασχαπνύζειν τοῦ Γαζῆ) ἡ τρίτος ἔγους τὸ υπνό, ἔγων ισον τὸ οὐντο.
Διὰ τοῦ συνηρμένου αὐτοῦ τετραχύρδου ὡς πλάγιος πῶς τοῦ τετάρτου φύλ-
λεται, διὸ καὶ ἐκ τοῦ οὐντού καθὼς καὶ ἐκ τοῦ Νέ, ἡ διὰ τριῶν μεγάλη τῷ
αὐτῷ λόγῳ εὑρίσκεται, ὡς 5 : 4, ὑπερ εἰς τὴν κλίρους τίτουν νεκτεριστὸν
δὲν ἀληθεύει.

§ 54. Σημειώσαι δὲ ὅτι ἀπὸ τούς τρεῖς φίλοιγους τοῦ συνηρμένου τε-
τραχύρδου εἰς φθύργος βαὶ μίνον διεκρέπει τοὺς φίλοιγους τοῦ διεζευγμένου τε-
τραχύρδου, δηλονότι ἡ τρίτη συνηρμένων διεκρέπει τῆς παρημέστης, ἡ δὲ συ-
νηρμένων διέτονος (ἡ παρεγένητη συνηρμένων) μὲν τὴν τρίτην τῶν διεζευγμέ-
νων φθύργος ὁ αὐτός. Ὁ δὲ φθύργος κατὸς ἡ διεκρέπειν εἰς μὲν τὴν περὶ τῶν
τῶν διεζευγμένων τετραχύρδου καλεῖται βαὶ, τὸ ὄπιον κατὸ βαὶ εἰς τὸ
τετράγορδον τῶν συνηρμένων γίνεται βαρύτερον καὶ φίλονται ταπεινήτερον,
ἡ φθύρικώτερον ἀπηγούμενον ἐπὸ τοῦ νάν εἰς τὸ βαὶ, ὡς ἐπὸ τοῦ τῶς
εἰς τὸ οὐντού κατούς δὲ τοὺς δύο τρίτους τῶν βαὶ ἐλεῖσον πῶς καὶ εἰ Απ-
τίνοι, καὶ τὴν μὲν διεκπεστὸν κατὰ τὸ τετράγορδον τῶν διεζευγμένων λέγουσι
βαὶ φυσικὸν (le duru) τὴν δὲ κατὰ τὸ τετράγορδον τῶν συνηρμένων λέ-
γουσι βαὶ χλιδχόν (le mou le) ὅτι δὲ οἱ Απτίνοι ἐλεῖσον τὰς ἀρχὰς τῆς
μακρήστερος ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων.

§ 55. Φίλονται ὅτι οἱ ἀρχαὶ διέρρεσαν τὸ σύστημα ὅλος τῆς Μου-
σικῆς, ἔγους ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἔως εἰς τὸν μέσον, καὶ ἔως εἰς τὸ τέλος εἰς
τέσσαρα τετραχύρδα πρὸς εὐκολίσαν τῆς ἐπιστίκης κατὰς πρῶτον ἐπειδὴ
ὄπιοις συνηθίσει νὰ τονίσῃ καλώς τοὺς φθύργους τοῦ ἑνὸς τετραχύρδου δι-
νυτα; καὶ ὄλιν τὸ σύστημα νὰ τονίσῃ, διὸ καὶ τέσσαρες μίνον χρονικτορι-
στικάς συλλαβῆς ἐμεταχειρίζονται τῶν φθύργων τε τὰ τα τὸ ἡ ἀντίκαι, νέχ-
νεις, νανχ, ἄγια, φθάνει μίνον νὰ παρατηρήσῃ καλώς τὰς συναρχάς καὶ τὰς

διεξεύξεις· δεύτερον ἐκ τῆς θεωρίας τῶν τετραγύρδων προσυρίζονται εὐκάλως καὶ οἱ ἀπαρχοῦσται φθύγγοι καὶ εἰς τὰ τρίχ γένη τῆς Μουσικῆς, ὡς θελομενοὶ ιδεῖ κακτιωτέρω.

§ 56. Καὶ ὁ τέταρτος ἥχος τοῦ στιχηροφρίου διὰ τοῦ συνημμένου τετραγύρδου φύλλεται τὰ πολλά, τοῦ Λ' τῷ Δ' "συνκριθέντις, καὶ τότε εἰς τὸν φθύγγον τῆς μέσης τίθεται τὸ σημεῖον ἐναρξίς λεγόμενον, διῆλον πάντως τὴν ἐναρξίν τοῦ συνημμένου τετραγύρδου, διὸ καὶ τὸ κεκρηγάριον τοῦ τετάρτου ἥχου τὸ παλκιόν ποιεῖ τέλος εἰς τὴν μέσην (ἥτις τρέπεται εἰς νέχνες ἢ κατέ τινας λέγετος (§ 45) διὰ τοὺς λοιποὺς στήχους κάτων τοῦ κεκρηγαρίου ὃν τρύπων καὶ τὸ ἕωθινόν τοῦ αὐτοῦ δ' ἥχου τὸ παλκιόν λήγει εἰς τὴν μέσην τρεπομένην εἰς νέχνες διὰ τοὺς ἐναρμονίους στήχους τῆς διορθογύρας, εἰς τὴν παπκαδικήν ὅμως ὁ τέταρτος (Δ') ἥχος προβάλλει κατὰ τὸ διεξευγμένον τετραγύρδον. Εἶναν δὲν μιτεκάλλει τὸ μέλος αὐτοῦ εἰς γριματικόν, περὶ οὗ κακτιωτέρω.

§ 57. Ήρός τούτοις εἰς τὰς μαρτυρίας (ἢ λέγεται) τῶν ἥχων, ἥγουν ἀναντί, νεανές, νεανέ, ἀγεις, ἢ Λ' Β' Γ' Δ' ἢ εἰς τὰ σύμβολα αὐτῶν (Σχ. 12) τοῦ μὲν πρώτου τετραγύρδου ἐτέθη μία ὄξεις', τοῦ δὲ δευτέρου ὄξεις δύο "... εἰτε ἡ διεξεύξις σημειοῦται μὲ τὸ Δ διεξεύξιν διπλοῦν ἢ τετράριων πρώτου ἥχου, εἰς δὲ τὰς μαρτυρίας τοῦ τρίτου τετραγύρδου ἐτέθησκεν ὄξεις'" καὶ εἰς τοῦ τετάρτου τετραγύρδου τὰς μαρτυρίας ἐτέθη τὸ Δ, τὴν ύγιολήν δηλοῦν· εἰς δὲ τὸν τελευταῖνον φθύγγον ἐτέθησκεν δύο ὄξεις μὲ τὸ Δ δηλοῦσα· τὴν δις δικτηπῶν τοῦ προσλαμβανομένου ὡσάν ὅπου ἡ πρώτη ἔντιρωντες ὑπῆρχε ἢ μέση σημειοθείεις μὲ μίαν ὄξεις, καὶ μὲ Δ δηλοῦσα τὴν πρώτην ἔντιρωντες ἡ δικτηπῶν τοῦ προσλαμβανομέγου.

§ 58. Πίνεται προσέτι φρενέρον ὅτι ἐκ τῆς θεωρίας καὶ συνκρήσεως αὐτῶν τῶν τετραγύρδων ἐποίησε καὶ ὁ Πλυνουταχήνος ὁ λερεὺς τὴν εἰς τὴν προπακτίσειν τῆς παπκαδικῆς Σοριωτέτην Παραλλαγῆν, συγεῖξ; τὸ Δ' μὲ τὸ Λ'. τὸ β' μὲ τὸ Λ'', τὸ Δ' μὲ τὸ Γ' καὶ τὸ Γ'' μὲ τὸ β' διγῶς δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ τὸ β', ἥτοι δηλοῦ τὸ γλιθικόν βαῖ καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ Γ' ἢ οὐν ἡ δηλοῦ τὸ γυπτικόν βαῖ καὶ συμφωνεῖ μὲ τὸ νέχνες· καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ δικτουνικοῦ γένους, νῦν δὲ περὶ τοῦ γριματικοῦ καὶ ἐναρμονίου λέγομεν.

§ 59. Τὰ γένη γριματικὸν καὶ ἐναρμονίου ἐπισημάτερχον, ὡς ἔχοντα ὑψηλοτέραν τινα καὶ λεπτωτέραν διδασκαλεῖν εἰλιγον δὲ παρὰ τοὺς ἀρχαίους τὴν κάτην ἔκτασιν, ἔξισούμενη μὲ δύο δικτηπῶν, διηροῦντο δὲ τὸν κάτων τρύπων εἰς τίσσαρα τετραγύρδου, ὅθεν καὶ γορδίξι εἰς τὸ δικτονι-

τοῦ τόνου, ὡς δῆλον εἰς τοὺς ἀριστους ὄργανοις. Τούτο δύναται τις ίσως νὰ ὑποσχεθῇ, οὐχὶ ὅμως ποτὲ κύτο νὰ ἐκτελέσῃ. Λίττο τὰ τρίχ γένη, δικτυονικόν, γρωματικόν καὶ ἵναρμόνιον μεταχειρίζεται ἔχον μερικάς χωρδάς κοινάς, ἥγουν τὴν πρώτην (τὸ βασι), τὴν δευτέρην (τὸ Νή), τὴν πέμπτην (τὸ οὐν), τὴν ὄγδοην (τὸ βασι), τὴν ἑντάτην (τὸ Νή), τὴν δεκάτην (τὸ οὐν), τὴν δεκάτην πέμπτην (τὸ βασι). Διὸ ἀμετακίνητοι καὶ κύται λέγονται. Ήρός τούτοις τὸ διατονικόν καὶ γρωματικόν ἔχουσι κοινάς ἔλλας τινάς χωρδάς, αἱ ὑποτοιχα καὶ διὰ τοῦτο λέγονται οὐδέτεραι. Καὶ κύται εἰσὶν ἡ τρίτη τὸ οὐ, ἡ ἕκτη τὸ ἄ, ἡ δεκάτη τὸ οὐ', ἡ δεκάτη τρίτη τὸ ἄ''. Λί δὲ λοιποὶ κινηται λέγονται.

§ 63. Προβάλλει τὸ διατονικόν μὲν δύο τόνους καὶ ἡμιτόνους καὶ πάλιν μὲ τρεῖς τόνους καὶ ἡμιτόνους καὶ τοῦτο ἴναλλάξ· μεταξὺ δὲ τῶν δύο μειζύνων τόνων παρεισάγει (§ 53) τὸν ἐλάσσονας ὡς ἐνέργμοστον κατὰ συνέχειαν δύο μειζονες τόνοι.

§ 64. Τὸ γρωματικόν προβάλλει μὲν ἡμιτόνον μείζον, ἡμιτόνον ἐλάσσον (τὰ ὑπόλιθα ἡμέρας ἀποτελοῦσιν ἐλάσσονας (§ 62) τόνον) καὶ διὰ τριῶν μικράν (ἡ τριημιτόνον) καὶ οὕτω καθείξῃ.

§ 65. Τὸ δέ ἵναρμόνιον προβάλλει ἀρχύμενον ἀπὸ τόνον μείζονα, εἰτε μὲ διεσιν μείζονα καὶ μὲ διεσιν ἐλάσσονα (ἡ ἵναρμόνιον) καὶ μὲ δίτονον καὶ οὕτω καθείξῃ. Δυνατόν δὲ καὶ τὰ τρίχ αὐτὰ γένη νὰ συναρμόσων εἰς ἓν ὄργανον, ἐπειδὴ τὸ ἡμιτόνιον μείζον σύγχειται (§ 62) ἐκ μείζονος διέσεως καὶ ἐλάσσονος ὡς καὶ ἐν τῷ Διαγράμματι (Σχ. 13) δῆλον.

§ 66. Οὐτὶ μὲν κατὰ θεωρίαν ἐπιστημονικήν, ἐπερειδυμένην τῇ πείρᾳ ἐγίνετο ἡ τῆς διατονικῆς κλίμακος δικίρεσις, ἀπεδείχθη ἀπογράντως μένει τώρα νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ παλαιὰ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ κατὰ ταύτην συνεκρυτήθη. Καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας αὐτῆς μαρτυρίη ὁ Ἰωάννης ὁ Κουκκοῦς ἐλης, εἰς τῶν περιπύστων καὶ θείων μουσικῶν τῆς Ἀντολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, παριστῶν τὸ ἐν εἰδει διδοχοκλίς μάθημα αὐτοῦ, τὸ εἰς τὴν προπαλίδειαν τῆς παπαδικῆς μέγχ ισον λεγόμενον ἃς παραβάλλωμεν λοιπὸν κύτο μὲ τὰς ἐκτειθείσας κύτας; τῆς διατονικῆς κλίμακος δικίρεσις, καὶ μὲ ἔκεινας τῆς γρωματικῆς καὶ ἵναρμονίου διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν τὴν περὶ ταύτου ἀληθείαν.

§ 67. Τὸ μάθημα κύτο ἀρχεῖται ἐκ τοῦ πρωτοχρυσηνικένος, καὶ εἰς μὲν τὴν λεξινὴν Στρεπτὸν κατέρχεται ὡς ἡμιτόνιον τι περισσότερον ἀπὸ τὴν εἰς; τὰ κάτιον ἀντιτρονίαν τοῦ ἄ, ἥγουν τοῦ διατόνου τῶν μέσων. Μήτρα ἐκ τοῦ

προσλαμβανομένου ἀνέρχεται εἰς τὸ Νέ, ἥγουν εἰς τὴν παρυπάτην μέσων μέστην χορδὴν ἡ φιλόγγον κοινὸν (§ 51!) καὶ εἰς τὸ χριστικὸν γένος, ἐξ οὗ ἀρχεται τοῦ χριστικῶς ὑδεύειν ἀπὸ τὴν λέξιν θεοπατισμός, μέχρι τῆς λέξεως στρέγγισμα... τὴν δὲ τελευταῖν συλλαβὴν αὐτῆς τῆς λέξιος τὰ ἀνάγων εἰς τὴν παρυπάτην μέσων, ἥγουν ἀνταποκρινόμενον εἰς ἔκεινον τοῦ δικτονικοῦ οὐν, ἀρχεται ἔκειθεν τοῦ δικτονικῶς ὑδεύειν μέχρι τῆς λέξιος Πλοκκλη... τὰς δὲ τελευταῖς δύο συλλαβαῖς αὐτῆς τῆς λέξιος τικίτεις χριστικὸν μέλος ἀνέχει, κατὰ τὰς οὐδετέρας κυινάς χορδᾶς τοῦ δικτονικοῦ γένους καὶ τοῦ χριστικοῦ (§ 112) ὑδεύον ἐκ τοῦ ἀ εἰς τὸ οὐν, οπου ἀναδέχεται καὶ τὴν νενχνίαν φιλοράν (περὶ ἣς ἐν τοῖς ἐρεξῆς ἴρωμεν) ἐναρμόνιον παριστώσαν μέλοις· ἔξαχιλουσθιούν δὲ τὸ τοιούτον μέλος καὶ χρώμενον ἐνίστε διὰ τοῦ συνημμένου τετραγύρδου τῷ γλιθανῷ βαι (§ 51) φιλούντος μέλοις τῆς λέξιος στιχηροῦν, ἐν αὐτῷ καταλήγον εἰς τὸ ισον οὐ, ἥγουν τοῦ δικτονικοῦ τῶν ὑποτῶν, ἐξ οὗ φιλούντος δικτονικῶς εἰς τὸ οὐν, ἥγουν τὴν παρυπάτην μέσων, λέγον τὴν λέξιν βρύνει· καὶ διὰ τῆς λέξιος αὐτῆς δηλούν ὅτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἥγος βρύνει γίνεται εἰς τὸ ισον οὐν, καὶ προσέτι δηλούν ὅτι καὶ βρύνει ὁ τετράρωνος γένεται εἰς τὸ αὐτὸν ισον, ὡς εἰς τὸ περὶ ἥχων ἐρωμέν. Εἴτε ἐκ τοῦ ισον οὖν ἀνέρχεται δικτονικῶς εἰς τὴν λέξιν δαρτά. Ἐπειτά εἰς τὴν λέξιν σήμερον δεικνύεται τὸ οὐν ὡς Νέ, ἐξ οὗ καὶ ἀνέρχεται χρώμενον τῷ τετραγύρδῳ τῶν συνημμένων μέχρι τῆς τρίτης ὑπερβολέων οὐν, εἰς τὴν λέξιν ἐπτά φωναν. Τούτουν δὲ τὴν λέξιν διπλασιός λαριθάνει ἄλλην μίαν φωνὴν ἔξωθεν, τὸ διέτονον δηλαδὴ τῶν ὑπερβολέων, ἥγουν τὸ ἀ' καὶ τέλος μετεργόμενον πάλιν εἰς τὸ οὐν καὶ χρώμενον ὄμοιως τῷ τετραγύρδῳ τῶν συνημμένων καταλήγει εἰς τὸ ἀ', παριστῶν αὐτὸν κατὰ τὸ ιδιον τοῦ τετραγύρδου αὐτοῦ τῶν συνημμένων, ὡς πρῶτον ἥχον, καὶ οὕτω τὸ μάθημα αὐτὸν ἀφίκετο τῆς α καὶ τῆς ἀντιφωνας αὐτοῦ ἡ διαπασῶν α, καὶ τῆς δις διαπασῶν αὐτοῦ ἀ', μεταποιοῦν ὄμοις τὸ ὄμοιος τοῦ οὐν εἰς ἔκεινο τοῦ Νέ, ὡσάν τὸ ἔλεγεν ὅτι εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὄμοιος ἐνδέκει (ἢ δώδεκα μετρουμένου καὶ τοῦ ισου) φωναῖ εἰσιν, ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ Νέ εἰς τὸ οὐν εἰσι φωναῖ (καὶ μεταλλαγθεῖσαι) 3, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀ εἰσ τὸ ἀ' εἰσι φωναῖ 15 μετρουμένου καὶ τοῦ ισου) καὶ 15 ἡττουν 3 ισου 12 ἡ ἐνδέκει ἀνέρχεται τοῦ ισου.

§ 68. Καὶ ταῦτα μὲν καθὼς εὑρίσκεται εἰς παλαιὰ βιβλία, ωὐχὶ δὲ καθὼς παρέλλαξαν αὐτὸν ἀρχιρέσαντες ἀπὸ τὴν εἰς αὐτὸν πρώτην φιλοράν τοῦ νενχνίας δύο φωνάς, ἀπὸ δὲ τὴν δευτέραν μιλαν· οἵστε εὑρίσκεται κατ' αὐτοὺς ἡλικτωμένων φωνάς τρεις· ἐπισήσαν δὲ ισως τοῦτο, ἐπειδὴ ἀνέρχεται πολύ,

στέρχ μὲν τὴς ἀριστοκρατίας, ἀριστόδος δὲν εἰπεὶ τοῦ περίστους εἰς τὴν ἴνωνετήν
τῶν λέξεων, περιττενομάνων νέκτων καὶ θλίψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ ὄχων διατονικῶν, ὄχουν τρύπων τῶν γελαφῆών.

§ 74. Διχοίς ἐκλεχθένται ἡ λέξις ἡγεῖται σημείων μὲν καὶ τὸν φθύγον τοῦ ὑποιωνοῦν τμήματος τὰς ὀλυμπερίας γραμμῆς ΗΗ (Σ.γ. 10) σημείων δὲ καὶ τὴν τοιάνδες ἡ τοιάνδες πρώτουν τὰς Δικτονικής ἀληθείας, περὶ τοῦ ὑποιωνοῦν δευτέρου χώτου σημειωμένου γίνεται εἰπεὶ τοῦ περίστους Κερχλαῖτον ὁ λόγιος· ιστιν οὖν ἡγεῖται συλλογὴ ὅλων τῶν φθύγγων τῶν μεταξύ δύο ὄρων κατά ἀντιρωμάνην σημερωνούντων, ἡ ἡγεῖται δικτεπτῶν τὸ χώτον οὗτον, ἐκεὶ μὲν τὴν λέξιν δικτεπτῶν ἴνων λέπτων οὖλος τούς; φθύγγους τούς εἰς μήκη δὲ ὄκτον ἀντιρωμάτικος περιεγγράψαντος. Καὶ πρὸς πλείουν αρχήντων καταγράφεται πρώτην φθύγγους ίση ἐπιειδή ἐκ δύο δικτεπτῶν πουνερποτείτο (§ 52) δύον τὸ διάστημα τὰς μονικής κατά τὴν σειρὰν τοῦ φυσικοῦ βρει (§ 54) τούτουν τὸν τρύπουν:

Νεκγ. αν. νικν. νικν. κγ. κν. νικν. νικν. νικν. κγ. κν. νικν. νικν.
Νέ. ού. τώς. ούν. δ. νέ. βξι. Νέ. ού. τώς. ούν. δ. νέ. βξι. Νέ.
Η'. Λ. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Η'. Λ. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Η'.

§ 75. Ήν τῷ δικτεπτῶνται τούτῳ τὸ μεταξύ Β. καὶ Γ. διάστημας ὑπέριχει ἡμιτύνιον μετόνυμον διόν καὶ μὲν ἀστερίσκουν εἱρέσκεται σημειωμένουν, διοσιών καὶ τὸ μεταξύ Ζ. καὶ Η' διάστημα. Διόν λοιπὸν εἱρέσκονται μετόνυμα (§ 52) ἡμιτύνια εἰς καθεὶδρας δικτεπτῶν τὰ ὑποιωνοῦν δύνχνεται δικτρύφως νὰ δικτεπτῶν μὲν τοὺς ὀλυμπερίας τόνυκες ἐπιειδή ἡ πρώτη δικτεπτῶν Η'Η' ίσηι τὸ πρώτου ἡμιτύνιον εἰς τὸν τρίτου τόπουν, καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸν ιεδόμονον ἡ δευτέρη δικτεπτῶν. Λλ ἔχει τὸ πρώτου ἡμιτύνιον εἰς τὸν δεύτερον τόπουν καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸν έκτον· ἡ τρίτη δικτεπτῶν Β.Β. ίσηι τὰ ἡμιτύνια εἰς τὸν πρώτον καὶ εἰς τὸν πέμπτον τόπουν· ἡ τετάρτη Γ.Γ. ίσηι τὰ ἡμιτύνια εἰς τὸν τέταρτον καὶ εἰς τὸν ιεδόμονον τόπουν, ἡ πέμπτη Δ.Δ. ίσηι τὰ ἡμιτύνια εἰς τὸν τρίτον καὶ εἰς τὸν έκτον τόπουν, ἡ ιεκτη Ε.Ε. ίσηι τὰ ἡμιτύνια εἰς τὸν δεύτερον καὶ εἰς τὸν πέμπτον τόπουν· ἡ ιεδόμην Ζ.Ζ. ίσηι τὰ ἡμιτύνια εἰς τὸν πρώτον καὶ εἰς τὸν τέταρτον τόπουν. Καὶ εἰς κατόπι τὸ δικτονικὸν σύστημα ἔξω ἀπὸ χωτούς τοὺς τρύπους τῶν δικτεπτῶν ἔλλος τρόπους νὰ ἐπινοηθῇ ἀδύνατευ.

§ 76. Καὶ ἐὰν κατέ τὴν Κλίμαξ τοῦ συνδυαζέντος τῶν τετραγύρδων,

ἥγουν κατέ τὴν σειρὰν τοῦ γλυπτοῦ βαλ, προβάμεν, πάλιν τρίκοι διαφρε-
τικοὶ δὲν εὑρίσκονται, ἀλλὰ καὶ κότοι, εἰ καὶ εἰς διαπλωτὰ ἄλλων διαφρε-
τικῶν γραμμάτων παραληπίσθη κότοι. Ἐκτείνεται ἡ σειρὰ τοῦ γλυπτοῦ βαλ, λίτις
διαφέρει ἀπὸ τὴν ἑων σειρὰν μόνον (§ 55) καὶ ἔπειτα φύγει.

αγρικ

αγρικ

Νεαρ. αν. νεαν. νεαν. αν. νεαν. νεαν. αγ. αν. νεαν. νεαν. αν. νεαν. αγρικ

Νε. αὐ. τάς. οὐ. ἀ. τά. βαλ. Νε'. οὐ'. τά'. οὐ'. ά. τά'. βαλ'. Νε''

· Ή'. Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Ή' Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Ή''

§ 77. 'Ορᾶς ων ὅτι ἡ μὲν Η'.Η'', διαπλῶν εἰς τὴν σειρὰν αἵτεων τοῦ
γλυπτοῦ βαλ, ἔχει τὰ ἥμιτόν την τρίτου καὶ ἕκτου τόπου, τὸ Ιδιον κα-
θὼς ἔχει πίτα καὶ ἡ διαπλῶν Δ.Δ, εἰς τὴν σειρὰν τοῦ φυσικοῦ βαλ. Μην τὸ
πίτο μέλος γίνεται φύλλωντος ἀρμάτου; τινὸς εἰς τὴν διαπλῶν Δ.Δ τοῦ
φυσικοῦ βαλ, ἢ εἰς τὴν διαπλῶν Η'.Η'' τοῦ γλυπτοῦ βαλ. 'Ιριδως ἢ Λ.Α
διαπλῶν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ γλυπτοῦ βαλ, ἔχει τὰ ἥμιτόν την δεύ-
τερην καὶ πέμπτην τόπουν, καθὼς ἡ διαπλῶν Η.Η, εἰς τὴν σειρὰν τοῦ φυ-
σικοῦ βαλ, ἢ διαπλῶν Η.Η τοῦ γλυπτοῦ βαλ ἔχει τὰ ἥμιτόν την πρώ-
την καὶ τέταρτην τόπουν, καθὼς ἡ διαπλῶν Η.Η. τοῦ φυσικοῦ βαλ. ἢ δια-
πλῶν Γ.Γ. τοῦ γλυπτοῦ βαλ συμφωνεῖ μὲν τὴν διαπλῶν Η'.Η'' τοῦ φυσικοῦ
βαλ, καὶ ἔχει τὰ ἥμιτόν την τρίτην καὶ ἑβδόμην τόπουν ἡ διαπλῶν
Δ.Δ. τοῦ γλυπτοῦ βαλ συμφωνεῖ μὲν τὴν διαπλῶν Α.Α τοῦ φυσικοῦ βαλ,
καὶ ἔχει τὰ ἥμιτόν την δεύτερην καὶ ἕκτην τόπουν ἡ διαπλῶν Η.Η.
τοῦ γλυπτοῦ βαλ συμφωνεῖ μὲν τὴν διαπλῶν Η.Η. τοῦ φυσικοῦ βαλ, καὶ
ἔχει τὰ ἥμιτόν την πρώτην καὶ πέμπτην τόπουν τελευταῖς ἡ δια-
πλῶν Η.Η. τοῦ γλυπτοῦ βαλ ἔχει τὰ ἥμιτόν την τέταρτην καὶ ἑβδό-
μην τόπουν καὶ συμφωνεῖ μὲν τὴν διαπλῶν Γ.Γ. τοῦ φυσικοῦ βαλ.

§ 78. 'Ει τοίτων δῆλον ὅτι ἐπτὰ μόνον εἴδη διαπλῶν εὑρίσκονται
κατὰ δὲ ποιῶντας εἰς τὴν μείζονα διάφρον ἀποτέλεσμα, δηλαδή ἄλλα ἥμι-
τονται λόγοι, ἄλλα γράμματα καὶ διάφροντα πάντας· καὶ ἐπειδὴ
ἐκάστη διαπλῶν δίνεται τὰ διαφερόντα καθίσιον εἰπομένον ἀποτέλεσμα, ἵνα ἀφο-
νεῖς εἰς διαπίπτει καὶ διατετάρτει, μίτις ἀπτε ἡ διαπίπτει τὰ εὑρίσκεται
γράμματά της διατετάρτει, ἢ ἀριθμητικός, ἀπτε ἡ διατετάρτει τὰ εὑρί-
σκεται γράμματά της διαπίπτει (§ 55) διό τοιτο παρίσημον εἰδότας
τὸν μηροτέρον, ἢ δισπλῆτας λεγομένους φύγεις τοῦ διδέντος ἦγου
κατὰ εἰς γίνεται αἱ μεταπτέτες, αἱ στάσεις καὶ αἱ καταπίπτεις. Ἡ ἀριθμὸς μετα-
πτέτες μένει εἰς τὴν μηρόν τοῦ διαπλῶν τοὺς βάσους καὶ ἤρεις αἵτες τῆς

καὶ ἔτει τὸν δικτύοντα ὡς πλέγμα εἰπεῖν οὐδέποτε ἀραι ἡ διατάξις
στίσι Κ.Κ. ἔχουσα μηρά τὸν δικτύοντα μεταγενέστατα διὰ τὸν στάσιν τὸν
πρότινον ἡγεμόνα Λ. καὶ Γ. πρωτότοπον δὲ τὸ θυμὸν λευκὸν τὸν πρώτον, ἥγετον τὸν
Λ., τὸ δεύτερον ὡς πρὸς τὸν φερόμενον Ε. διάρρητον διατάξιστάν.

'Ο τρίτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν οὐδέποτε πίπειν, καὶ ἐλύγετο φρίγην· οὐ-
τὸν δὲ εἰς τὸν δικτύοντα μεταγενέστατο τὸν στάσιν η διατάξις Κ.Β. τὸ διά-
την Ζ. καὶ Δ.

'Ο τέταρτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν ἐλύγετο οὐδεπέριπον· ἥργετο εἰς τὸ Ζ.
καὶ εἰς τὰς στάσις εἰς τὸ Η. καὶ Δ. εἰς τρίτον ὅτι ἡ ἄργη τὸν διαρρή-
γην ἔχει διατάξιστάν τὸν ἥργην τὸν φρίγην καὶ διὰ γαλακτανούσιν τὸν ελά-
γον.

'Ο πέμπτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν οὐδέποτε πίπειν πίπειν καὶ ἐλύγετο λίθον·
ἄργηδην δὲ εἰς τὸ ιπτυνόντα λίθον, εἰς διατάξιν Γ.Γ. τὰς διατάξισ-
την Η. καὶ Ε. λέγεται δὲ ωντός ὅτι ἐρείπεται στίτον ἡ Στέρεψις.

'Ο ίξτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν ἐλύγετο οὐδεπέριπον· ἥργετο εἰς τὸ Η. τὰς
διὰ στάσις ωντούς ὡς πλέγμαν εἰπεῖν εἰς τὸ Γ. καὶ Ε.

'Ο ιδιόμορφος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν οὐδέποτε πίπειν πίπειν, καὶ ἐλύγετο μιζάδηδην,
ἄργηδην δὲ εἰς τὸ πατενάκιον ὑπέρ τοῦ διατάξιν Δ.Δ. τὰς διὰ στάσις
εἰς τὸ Α., καὶ Ζ.

'Ο δράμης τὸν πλέγμαν ἡγεμόνος ἐλύγετο οὐδεπέριπον· ἥργετο εἰς τὸ Α.
τὰς διὰ στάσις ωντούς ὡς πλέγμαν εἰπεῖν εἰς τὸ Δ. καὶ Ζ.

'Ο ιντοτός ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν οὐδέποτε πίπειν πίπειν καὶ ἐλύγετο λιόλοντος ἄρ-
γηδην εἰς τὴν λινοτράχην εἰπεῖν διατάξιν Ε.Ε. τὰς διὰ στάσις ωντούς Η.
καὶ Η.

'Ο διάκεκτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν ἐλύγετο οὐδεπέριπον· ἥργετο εἰς τὸ Β.
τὰς διὰ στάσις ωντούς, ὡς πλέγμαν εἰπεῖν εἰς τὸ Ε. καὶ Η.

'Ο ινδιάκτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν ἐλύγετο Λίνος ἢ Λίστις χρήσ-
τηδῆρος πίπειν γρίπηντος τὴν διατάξιν ΗΗΗ καὶ διὰ εἰς τὰς στάσις ωντούς
εἰς τὸ Δ. καὶ Η.

'Ο διωδεκάτος ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν οὐδεπέριπον· ἥργετο εἰς τὸ Δ., τὰς δι-
ατάσις ωντούς ὡς πλέγμαν εἰπεῖν εἰς τὸ Η. καὶ Η.

Ἐ Η. ΙΙ. ΙΙΙ ἵπτηθέντες ωντούς ἡγεμόνος τὸν πλέγμαν καὶ θλιβεῖν εἰς τὰς στάσις
μετὰ τούτη της πρωτοθέτητος, καθὼς απέγραψεν ἐπὶ τὸν Ἀριστούρνον καὶ Θι-
λυρον, οὐτέργηστον ἀγνόηστον εἰς τούτον. Λέγουσι δὲ τοὺς ὅτι τὸ τίτον μέλος
φαλλούσιν εἰς διερρήγης φέργυρος τὸν πλέγμαν ἡ διατάξιστις, ἡ στάσις

ἴλαχιστνε (καθώς σχεδὸν καὶ τῶν Ιούρωποιών ἡδη) διεκρύρους ὄνυμαστας ἥχων, καὶ δὲν διεκρίνετο ὁ εἰς ἥχος τοῦ ἄλλου, εἰμὴ ἀπό ίδιας τινὰς χαρακτηριστικά, λόγῳ μὴ ἐργηνευόμενα. Ἐπικορχτεστέρχει γνώμη περὶ τῶν ισων καὶ τῆς ποσότητος τῶν ἥχων τῶν ἀργχίων ἐστίν αὗτη, ὅτι ὁ ὑποδώριος ὁ βιρρύτερος πάντων τῶν ἥχων, ίσον εἶχε τὸ βζι καὶ ὁ δώριος τὸ τάς μίκην δικτεσσάρων (§ 81) ὁδύτερος; διὸ συναρπῆ ἦν (§ 58) ἀνχνίς μὲ νεανής ὁ βιρρύτερος ὑπορρύγιος εἶχεν ίσον τὸ νί καὶ ὁ ίόνιος λεγύμενος εἶχεν ίσον τὸ οὐν μίκην δικτεσσάρων ὁδύτερος ἀπὸ τὸ νέ. Ὁ ὁδύτερος ὑπορρύγιος εἶχεν ίσον μίκην δίεσιν κατωτέρω τοῦ Νέ, καὶ ὁ φρύγιος εἶχεν ίσον μίκην δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ οὐν. Ὁ βιρρύτερος ὑπολύδιος εἶχεν ίσον τὸ οὐν ὁ δὲ Λιόλιος, ὡς βιρρύτερος λύδιος εἶχεν ίσον τὸ χ, μίκην δικτεσσάρων ὁδύτερος ἀπὸ τὸ οὐν.

‘Ο ὁδύτερος ὑπολύδιος εἶχεν ίσον μίκην δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ οὐν ὁ δὲ ὁδύτερος λύδιος εἶχεν ίσον μίκην δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ χ, ὁ βιρρύτερος μιξολύδιος εἶχεν ίσον τὸ νχ.

‘Ο ὁδύτερος μιξολύδιος εἶχεν ίσον μίκην δίεσιν ἀνωτέρω τοῦ νχ.

‘Ο υπερμιξολύδιος εἶχεν ίσον τὸ βζι.

§ 83. Εἰς τοτκύτην δ’ ἀβεβιότητας καὶ ἀνύποτεθῆ τὸ πρᾶγμα, φρίνεται, ὅτι μεγάλη διεκρωνίας εὑρίσκετο περὶ διορισμοῦ τῶν ἥχων, μᾶλιστα περὶ φρύγιου, καὶ περὶ λυδίου καὶ πρὸς τούτους ἀνχγινώτκομεν, ὅτι τὸ δργχνον ὄποιο εἶχε δικτεθῆ διὰ ἔναν ἥχον, ἐπερπε πάλιν νχ δικτεθῆ ἀλλέως διὰ ξέλλον ἥχον μᾶλιστα πολλάχις ἔχχυνε χρεῖχ νχ φίρουν μεθ’ ἑαυτῶν οἱ μουσικοὶ πολλὰ δργχνα διὰ ψέλλωσι χωρίς τίνος χχσμωδίας διατρόφους ἥχους, δηλαδὴ τὸν καθή ἔνα εἰς δργχνον ξεχωριστόν, ἐπειδὴ μόνον ἡ ζῶσα ρωνή τοῦ ἀνθρώπου ἔχει αὐτὴν τὴν δύναμιν τοῦ νχ μεταβείνη ἀπὸ ἥχον εἰς ἥχον δικτ. Οεμένη εὐθὺς καὶ σχεδὸν ἀνεπαισθήτως τὰς χορδὰς αὐτῆς κατὰ τὸν ρχντκτθέντας ἥχον. Όσοι δὲ πκρομοιώθουσι τὸν ἑκκλησιαστικὸν πρῶτον ἥχον μὲ τὸν δώριον, τὸν ξέλλον μὲ τὸν φρύγιον τὸν ἄλλον μὲ τὸν λύδιον, καὶ τὸν τελευταῖον μὲ τὸν μιξολύδιον, οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὴν τάξιν τῶν βιρρύων τῶν φθύγγων, καλῶς ίσως ηθελον τοὺς παρομοιάσῃ δηλαδὴ τὸν ἔνα μὲ τὸν ἄλλον καὶ ὅχι ἀπαρχλλάκτως κατὰ τὸ μέλος αὐτῶν ὄποιο ἔχχθη, καὶ χωρίς νχ τὸ ἀκούση τινάς, ἀδύνατον νχ τὸ διεκρίνη. Ποῦ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ λυδίου; Ποῦ ἔκεινα τοῦ φρύγιου; καὶ μᾶλιστα ὄποιο οἱ ἥχοι τῶν παλαιῶν ἀπιθλεπον τὰ πολλὰ εἰς διεκριτικὸν τέλος ἀπὸ ἔκεινο εἰς ὃ ἀποβλέπουσιν οἱ ἑκκλησιαστικοὶ ἥχοι. Καὶ τκύτην τὴν ἀνομοιότητας τῶν ἑκκλησιαστικῶν

τῆς πρώτης ἀντιρωνίας νῦν εἰσὶν ἄλλοι τρεῖς φθύγγοι καὶ γίνονται ὅλοι ἡπό τὸ να ἔως τοῦ οὗ φθύγγου τὸν ἀριθμὸν 11=8 σὺν 3.

Κατὰ τρεῖς ἀρχὰ τρύπων; προβάλλεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἢ ἀπὸ τριρωνίας εἰς τριρωνίνην, ἢ ἀπὸ τετραρωνίας εἰς τετραρωνίνην, ἢ τελευταῖον κατὰ ἀντιρωνίνην, ἥγουν τῆς διεκπεπῶν τὸ ὑροῦ τοῦτ' ἔστιν, ἣτοι διεζευγμένων κατὰ τετραρωνίαν, οἷον αν. νεκν. νανα. αγ. αν. νεκν. αγ. αν. νεκν. ἢ συνημμένων, κατὰ μὲν τριρωνίνην οὗτοι: αν. νεκν. ναν. αγ. αν. νεκν. ναν. αγ. αν. νεκν. ναν. αγ. αν. νεκν. Κατὰ δὲ ἀντιρωνίνην οὗτοι: αν. νεκν. ναν. αγ. αν. νεκν. ναν. αγ. αν. νεκν. ναν. αγ. αν. νεκν. ναν. αγ. ὡς εἰς τοῦ Η)ουσιαστήνος λεπέως τὸ συράττετον διάγραμμα φάλνεται. Τινὶς θίλουσι μὲν ὅτι τὰ συστήματα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ὑπάρχουσι τρίχ, ἥγουν ἡ τριρωνίχ, ἡ τρογύλις, (ἥγουν ἡ τετραρωνίχ) καὶ τὸ διεκπασῶν, ἀποποιοῦνται ὅμως τὴν συνεργὴν τῶν φθύγγων, οὐ τοιωτοῖ προσφεύστεται δὲν ἀντιτράσκουσιν.

§ 87. Οὗτοι λοιπὸν οἱ θελοὶ διείσκελοι τῆς ἐκκλησίας συρῦν; συνεχύτησαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ὥστε οὐ μόνον νῦν ἐμπεριέχωνται οἱ ἥγοι αὐτῆς (ἥγουν κύριοι καὶ πλάγιοι) μέση εἰς δύο τετράχορδα, ἥγουν εἰς μίκην διεκπατῶν τὴν δυσθετικήν, καὶ σπανιώτεται εἰς τετράχορδα τρίχ, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο τετράχορδα κατέχει, ποτὲ μὲν νῦν φάλλωνται συνημμένως, ποτὲ δὲ διεζευγμένως, ψυλαττούμενης; πάντοτε ὑψηλῆς ἀναλογίας, διὰ νῦν ἐμποιήται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄπικτα τὸ σεμνὸν ἐκίνο, καὶ οὐράνιον ποικίλλον, τὸ προένουσιν εἰς μὲν τοὺς φάλλωντας εὐλάβεις, εἰς δὲ τοὺς ἔκούσιοντας κατένενειν θυμητοίναν διπερ δεικνυται καὶ ἔτι προχέστερον ἀπὸ τὰ προπόμπους τῶν ἥγων, τὰ ὑπούρα ὅλα σχεδὸν περιέχουσι μίκην διεκπασῶν καὶ μὲ τὸ νῦν εὑρίσκωνται περιῳρισμένα ἀπὸ τὸν ἐπιγεγραμμένον πρίλογον, δὲν περιλλέγονται μὲ τὴν πολυκαρίσην, καθίως τὰ λειπά τὰ χωρὶς πρύλογον ἀποτελεῖ, ὥστε νῦν ρχίνωνται ἕρχονται τὰ πολλὰ ἀπὸ τοὺς μούζικας καὶ γχνενδέδης.

§ 88. Σημαίωσι, ὅτι οἱ ἥγοι μέγρει τοῦτο διεκρίνονται ὀνόμασιν ἐγράγηταν (§ 112) πρῶτον μὲν μὲν τὰς ὄνυματάς τὰς Ἑλληνικάς, οἷον: Ηρυσλαμβανίμενος, ὑπέτη ὑπατῶν καὶ δεύτερον μὲ τὰς συλλαβήας τεύτες, ου, τις, ουν, χ, να, βχι, νε· τρίτον εἰς τὴν γραμμὴν ΗΚ. τὴν πχειτῶσον τοὺς φθύγγους τῆς διεκπεπῶν (Σχ. 74). Λ. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Η. καὶ τελευταῖον ἐγράγησαν οἱ βχιμοὶ τῶν ἥγων κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν τετραχορδῶν, καθίας γράφονται καὶ μέγρει τῆς σήμερον ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικούς μὲ ίδια τινὰ σύμβολα (ὧς ἐφεξῆς εἰς τὸ περὶ φθύρῶν ἴρυμεν) ἀνταποκρινόμενον εἰς ταῦτα Λ. Β. Γ. Δ. Η. Λ". Β". Γ". Δ". Λ.Δ'. Β". Γ". Δ". Η. Λ' Β' Γ' Δ' ΛΔ", διεν εἰς τὸ ξένη-

γάριν συντομίας μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἐν γρήσει σύμβολα ἔχουμεν νὰ φανερώσωμεν τοὺς βαθύμους τῶν φιλόγγων· καὶ ὁ ἀπορῶν ἃς εὑρη τὰ συνώνυμα αὐτῶν εἰς τοὺς πίνακας· μᾶλλον δὲ τὰ εἰς τὸν (§ 52) ὄντα.

Περὶ τοῦ πρώτου ἥχου καὶ τοῦ πλαιγίου αὐτοῦ.

§ 89. 'Ο πρώτος ἥχος ἔχει λου (§ 52) ἡ ἀπηχειται κατὰ τὸ Λ'', καὶ ποιεῖ τὰς στάσεις κύτου ὡς Δώριος εἰς τὸ Ε, ἥγουν εἰς τὴν μέσην ΛΔ καὶ εἰς τὸ Γ'' ἀργόμενος δὲ ἡ κατελήγων εἰς τὴν τετραρχίαν αὐτοῦ, τύτε καλεῖται πρῶτος τετράρχωνς, οὗτοις ἔχει τριφωνίαν εἰς τὰ ἄνω τὸ Δ'', ἥγουν τὴν ἀντιφωνίαν τοῦ ἀπλῶς πρώτου ἥχου. Πιστὸν δὲ τὰς στάσεις αὐτοῦ εἰς τὸ Δ'' καθὼς εἰς τὰ Ειρμολογικὰ αὐτοῦ, οὐχ ὅμοιαζει τῷ καθ' αὐτὸ Δωρίῳ (§ 81) τῶν ἀρχαίων, ἔχει δὲ πάντοτε μικράν τὴν διάτριων.

§ 90. 'Ο δὲ πλέγιος τοῦ πρώτου ὑφίσκεται κατὰ μὲν τὸ διεζευγμένον (§ 83) εἰς τὸ αὐτὸ Λ''. ὑποτιθέντος τοῦ κυρίου αὐτοῦ μίκν τετραρχίαν ἀνω, ἥγουν εἰς τὸ ΛΔ'' κατὰ δὲ τὸ συνημμένον εύφίσκεται ὁ πλέγιος αὐτὸς εἰς τὸ Λ. (συνχρῆς ἐν τῷ ὑπατῶν διτύνῳ γενομένης) τούτ' ἔστιν εἰς τὴν κάτω ἀντιφωνίαν τοῦ κατὰ τὰ διεζευγμένα τετράγύρδου κυρίου. '(Ι)Ιεν κατὰ μὲν τὰ διεζευγμένα τετράγύρδα ὁ πλέγιος αὐτούς, οὐ συμφωνει τῷ ὑποδωρίῳ τῶν ἀρχαίων, ἐπειδὴ καταλήγει τέσσαρες φωναὶ κάτω ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ, οὐδὲ δὲ τρις. Κατὰ δὲ τὰς συνχρᾶς συμφωνει τῷ ὑποδωρίῳ, ἐπειδὴ καταλήγει ἀπὸ τὸν κύριον κύτου τρεῖς φωναὶ κάτω, γράμμενος τῇ διεπαπῶν Ε.Ε. ἡ Λ'.ΛΔ''. Ντις ἔχει φυσικῶς μικράν τὴν διάτηξην, ἥγουν τὴν πενταφωνίαν, (ἥμετον γάρ ἡ παρυπάτη μέσων) διὸ οὐ γρήσει ἄλλου τινὸς σημείου πρὸς διαπάρησιν αὐτοῦ τοῦ μέλους, ὡς τινες ἐρχατάσθησκαν, καὶ προσέτι συμφωνει τῷ ὑποδωρίῳ, ἐπειδὴ ποιεῖ τὰς στάσεις εἰς τὸ Δ'. ἡ Λ''. ἥγουν εἰς τὸ λου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ Γ'' ἥγουν εἰς τὴν διφωνίαν τοῦ ἴδιου αὐτοῦ κυρίου, καταλήγων ὡς ἐπὶ τὸ πλειστὸν ὡς πλέγιος εἰς τὸ λου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ὅπερ, ὡς αγικ, καὶ ανχνει, ἔχει σύμφωνον τριφωνίαν, ὅπου φάλλουνται σγεδόν πάντοτε τὰ ειρμολογικὰ αὐτοῦ τοῦ πλεγίου· ἔχει δὲ καὶ αὗτος ὡς ἡ κύριος αὐτοῦ μικράν τὴν διάτριων.

§ 91. Ιστέον δτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς πρῶτος ἥχος δρᾷεται ἵνατοι ὡς καὶ ὁ Δώριος (§ 82) εἰς τὸ λου Β'' καὶ τούτο φαίνεται εἰς τὸ αθεαρχεῖῳ νεύματι τοῦ κυρίου Ἰωάννου πρωτοψάλτου καὶ εἰς ἐσενο τοῦ κυρίου Πέτρου λαζαραρέου τοῦ Πελοποννησίου· ὁ μὲν δρᾷεται τὸ τρυπάριον αὐτὸς εἰς τὸ Β'', καὶ ποιει τὸν δεύτερον γρωματικὸν ἥχον εἰς τὸν ίδιον αὐτοῦ φιλόγγον Β''

τέρτου, καθίως εἰς τὸ αἱ Ιησοῦντος σήμερινον κατεργάμενος δὲ ἡ τρίτης ἐκ τοῦ ισού καύτου λαζαράνει κατὰ τὴν ἀρμονικὴν κλίψακαν δίεσιν ἰδόστουν, καὶ τούτου παρέχθειντα τὸ αἴδιον ὁ ψηφιστός. οὐ πάντοτε δὲ τούτο ποιεῖ, ἀλλὰ κατέργεται ἐκ τοῦ ισού καύτου δικτονικῶς χρῆ τοῦ Γ'. τὸν ὑπολύθιον (ἢ λέγετον) ἡ τὸν βρύσιν παριστῶν κατὰ τὸν ἔξης τρύπων.

§ 95. 'Ο δὲ βρύσις εὑρίσκεται, κατὰ μὲν τὰ διεὔευρμένα τετράγροδα εἰς τὸ ισον τοῦ κυρίου αὐτοῦ Γ''. ὑποτιθέντος τοῦ τρίτου τὸ ισον εἰς τὸ Γ''. δηλαδὴ μίκην τετραρχωνίκην ἔννοιαν καὶ οὗτος ἔχει ἡ τοιοῦτος βρύσις τριτωνίκην τρίτουν. Διὸ οὐκ ὠνομάσθη πλάγιος τρίτους, ἀλλ' ἴδιοι ὄνοματι, βρύσις (§ 85) λέγεται, οὗτοι συμμαχοῦντες τῷ ὑπολύθιῳ εὑρίσκομένη τρεῖς φωνάς κατὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ κατὰ δὲ τὸ συνηρμένον, τὸ ισον τοῦ βρύσιος εὑρίσκεται εἰς τὸ Γ'', ἥγουν εἰς τὴν κατὰ ἀντιτρωνίκην, τοῦ κατὰ τὰ διεὔευρμένα τετράγροδα κυρίου ποιεῖ δὲ στάσεις εἰς τὸ Λ'. καὶ εἰς τὸ Δ'. ὅθεν οὕτε κατὰ τὸ συνηρμένον κυρίως ὑπολύθιος ὑπάρχει, ἢτε μὴ κατελήγων εἰς τὴν ἴδιαν καύτου τριτωνίκην, ἥγουν ὡς οἱ πλάγιοι, εἰς τὸ ισον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 'Ο δὲ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς λεγόμενος συνήλτω ὄνοματι πρωτοβρύσιος, σημαντεῖ μᾶλλον τῷ ὑπορρυγῷ ἔχοντι διεπικοσίν Β' Β'' καὶ τὰς στάσεις εἰς τὸ Β'' καὶ Δ'' εἰς καὶ ἐνίστε εἰς τὸ Λ''.

Περὶ τοῦ τετάρτου ιχού καὶ τοῦ πλαιγίου αὐτοῦ.

§ 96. 'Ο τέταρτος ἵχος ἔχει ισον τὸ Δ'' ἔχων δὲ τὰς στάσεις εἰς τὸ Β'' καὶ εἰς τὸ Δ' καλῶς τυχόν λέγεται μικρολύθιος (§ 81). ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τετραρχωνίκη αὐτοῦ φύνει εἰς τὴν δωδεκάτην φωνὴν (§ 86) τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συστήματος, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου δυσκολώς ἐκτείνεται περισσότερον, ἵνα μὴ εἶπω, ὅτι ἀποχίσιν τὸ νὰ κραυγάζῃ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὸ τοῦτο μετεχρέουσι τὴν τετραρχωνίκην καύτην εἰς τὴν κατὰ καύτης ἀντιφωνίκην, ἥγουν εἰς τὸ Δ. καὶ μάλιστα εἰς τὸ στιγμόρρειον καὶ οὗτοι ποιεῖ πλάγιον τοῦ τετραχύρδου μίκην φωνὴν κατὰ ἐκ τοῦ Δ' αὐτοῦ εἰς τὸ Γ'', ἡ τέσσαρος κατὰ, ἥγουν εἰς τὴν κατὰ ἀντιτρωνίκην τοῦ τετάρτου ἵχου, ἥγουν τοῦ Δ'' εἰς τρύπον, ὅτι ὁ τέταρτος ἵχος ἐμπειριλχυμένει καὶ τὰς δώδεκα φωνάς τῇς ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ. Λοιπὸν κατὰ τρεῖς τρύπους ἀπηγείται ὁ τέταρτος ἵχος ἢ δῆλος. εἰς τὸ ίδιον ισον Δ' ἔχων μεγάλην τὴν διὰ τριῶν εἰς τὸ Β'' ὅτε καὶ γνήσιων παριστὰ τέταρτον ἵχον, καθίως τριεδὸν πάντοτε εἰς τὰ πεπαδικὰ μέλη, ἢ πρινθίνει ἐκ τοῦ ίδιου καύτου ισον Δ'' χρύμενος διὰ τῆς ἐνέρξεως τῷ τετραχύρδῳ τῶν συνηρμένων (§ 86) καὶ ποιῶν μικρὰν

τὴν διὰ τριῶν εἰς τὸ γλιθανόν βαῖ, καὶ οὐτις φχίνεται ὡς πρῶτος ἥγος καὶ ποιεῖ ιδιαῖτέρως στάσιν εἰς τὸ ΛΔ' ἐμφανών χύτῳ ὡς Β'' ἢ τελευταῖον μετατίθεται εἰς τὸ Δ' καὶ διὰ τῆς ἑκείσες συναρρῆς μετὰ τοῦ Λ'' φάλλεται μὲν ὡς πρῶτος ἥγος, ποιεῖ δὲ στάσιν εἰς τὸ Η'', ἥγουν μίαν φωνὴν ἀνωτέρω τοῦ ιλίου αὐτοῦ Ιεού, καθίως τὰ πολλὰ εἰς τὰ μίλη τὰ στιχηρά.

§ 97. 'Ο δὲ ἔχαλητικακός πλάγιος τοῦ τετάρτου ἥγος κατέκ μὲν τὸ διεζεγμένον ἔχει Ιεον τὸ Ι' διὰ πέντε, ἡ τετραρχωνίχν τὸ Δ'' καὶ διφωνίαν ἡ διὰ τριῶν μεγάλην τὸ Β''. ὡς εὔρισκόμενος τέσσαρες φωνάς κάτω ἕπο τὸν κύριον χύτον, τοῦ ὄποίου κυρίου, ἡ τετραρχωνίχν εὑρίσκεται εἰς τὸν διωδέκατον (§ 91.) φθόγγον κατέδε τὰ συνηγμένα τετράχορδα, ἡ ἀντιρωνίχν τοῦ κυρίου χύτοι, ἥγουν τοῦ τετάρτου ἥγουν, εὑρίσκεται εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου τρεῖς φωνὰς κάτω, καὶ ποιεῖ μὲν τὰ εἰρμολογικὰ πολλάκις αὐτοῦ εἰς τὴν τριρωνίχν Γ'', ὅμιλοι δικαῖοι εἰς τὸ Ιεον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καθίως ὁ πλάγιος τοῦ πρώτου (§ 91.) ἔλλος οὐτε συμφωνεῖ μὲν τὸν ύπωμιξολύδιον, ὅπτις Ιεοί Ιεον (§ 81) τὸ Λ τὰ ὄποια κάτα εἰρμολογικὰ φέλλουνται, ὅποις ἀριθμητικὴ δικαίρεσι (§ 91) ὁ; τὸ «Σταχύρον γχρέξες Μωσῆς», ἡ ἀριθμονικὴ δικαίρεσι, ὁ τὸ «Πάθειος» εἰς τύπον τοῦ μυστηρίου παρακληθένται, καὶ ἄλλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ'.

|| Περὶ τοῦ δευτέρου ἥχου τοῦ χρωματικοῦ, καὶ πλαγίου δευτέρου

§ 98. 'Ο φθόγγος Β'' (§ 92.) ὑπάρχει κοινός καὶ ἀμετακίνητος ὡς φχίνεται εἰς τὰς Κλίμακας (§ 73.) καὶ εἰς τὰ τρίχ' γένη ὁ δικτονικὸς δεύτερος ἥγος (§ 92.) ἔρχεται εἰς κάτην τὸν Ιδιον φθόγγον ἐπίμενόν εστι, καθίως καὶ διὰ τῶν τροποχρών, «ὅτε Ιωσήρ παρθένε» (§ 71) καὶ «πολοίς εὐρημαῖσι στέμμασι, τοὺς Νέους Ήπειρών δεκανοται, ὅτι καὶ ὁ γρωματικὸς δεύτερος ἥγος ἔχει Ιεον αὐτὸν τὸν ίδιον φθόγγον λοιπόν καὶ ὁ πλάγιος κάτοι, κατέ τὰ διεζεγμένα τετράχορδα, ὁ; καὶ οἱ δικτονικοὶ ἥγοι (πλὴν τοῦ πλάγιου τετάρτου (§ 97.), τὸ αὐτὸν Η'' ἔχει Ιεον (ὑποτεθέντος τοῦ κυρίου μίαν τετραρχωνίχν θνατον, ἥγουν εἰς τὸ Η'· σχετικῶς γάρ οἱ αὐτοὶ (§ 81.) κυρίοι, καὶ πλέγματα) τῆς ἱποτας τετραρχωνίχν ὁ μέπος ἀποκαθίσταται εἰς τὸ Δ'' διὸ καὶ πολλάκις γρωματικὸς φέλλουσιν εἰς τὸν φθόγγον αὐτοῦ Δ'' ὥστε νὰ ὑπάρχειν Ιεον καθ' αὐτὸν τοῦ γρωματικοῦ δευτέρου ἥχου μὲ διλον ὅποι τὸ Δ'' φθόγγον εἰς τὴν γρωματικὴν κλίμακαν οἱ ἀριθμονικοὶ οἱ τηγειοῦσιν ἐργάζονται δὲ εἰς τὰ συνηγμένα τετράχορδα, βλέπομεν εἰς τὸ

νευκνω, ἢ κατ' ἄλλους, ὁ ὄγκος τοῦ νευκνω, ὅπου καὶ ἡ ἀντιφωνή τῆς κατημ
τριφωνίχς τοῦ νευκνω, ἥγουν τοῦ νεγκεκνες, καὶ εἰς τούτους τὸν τρίπον ἐκ τοῦ
ἴσου τοῦ νευκνω, ἢ τοῦ νεγκεκνες πρός τὴν ἀντιφωνήν, ὅταν μὲν ποιῶμεν
πρώτου διὰ πέντε, καὶ ἐπειτα διὰ τεσσάρων, ἥγουν ἀρμονική δικιρέσει, γε-
νετκή ὁ δεύτερος ἥγος, ὡς εἰς τὸ αδύνατον, τὸ ἀρματικόν καὶ πίνου τοῦ κα-
ρώνη· ὅταν δὲ ποιῶμεν πρώτου διὰ τεσσάρων, καὶ ἐπειτα διὰ πέντε, ἥγουν
ἀριθμητική δικιρέσει, γίνετκή ὁ πλάγιος τοῦ δευτέρου, καθίως εἰς τὸ ἀκόρε
τῶν ὁντζέων, καὶ ἄλλα.

§ 113. Τὸ δὲ διστιγχον, ὃποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν προποκίδειν τῆς παπ-
δικῆς δηλοχθή· Τὸ δὲ νευκνω ἑκτετχημένον μέλος, ὃπέρ τοὺς ὄκτας ἔντετος
ἥγος πέλει.

Τούτο λέγω τὸ διστιγχον σημειώνει, ὅτι ἄλλος ὁ δικτονικός δεύτερος, καὶ
πλαχίου δευτέρου (§ 111.) οὐτινὶς μετὰ τῶν ἄλλων ἐξ γίνονται ὄκτω· καὶ ἄλ-
λος ὁ ἀνχρυόνιος τοῦ νευκνω, ὅστις ὡς διαχρυρετικός καὶ τῶν ὄκτων ἥγων κα-
τῶν, καθίως μέγρι τοῦδε ἀπογράφωντος ἐξηγήθη, ὅρθιος χρόνος ἔννυκτος ἥγος ἀρ-
ιθμητική.

§ 114. Σημείωσοι δέ, ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ εἰς τὸ σύμβολον τῆς μητρό-
πολεως τοῦ πλαχίου δευτέρου ἥγουν, γραμματικοῦ τε καὶ ἀνχρυόνου, συνηθί-
ζουσι νάντι ἐπιγράφωσι δύο στιγμάτα, καὶ ἐν λ. εἰς δὲ τὴν διζωνίαν τοῦ πλα-
χίου κάτοι, ἀντὶ τοῦ λ., γράφουσι δύο ρωνάς, ζηρωνίαν δηλούστερα, εἰς δὲ τὴν
μαρτυρίαν τοῦ μέσου τῆς τετραρχωνίκης αὐτοῦ τοῦ πλαχίου, ἐπιγράφουσι μένον
δύο στιγμάτα, εἰς σημεῖον, ὅτι οὐκ ἔστι πλάγιος, ἐπειδὴ ἐλλείπει τὸ λ. οὗτο
διφωνός ἔστιν, ὅτι ἐλλείπουσιν καὶ δύο ρωνά, καὶ τολευτεῖν εἰς τὴν τετρα-
ρχωνίαν κάτοι τοῦ πλαχίου, εἰς μὲν ἔχειν νάντι διαρκεῖσθαι γραμματικάν, τὸ μέλος,
μέγρι τῆς ἀντιφωνίχς κάτοι (§ 112.) τότε ἡ τιθέσαι εἰς τὴν τετραρχωνίαν κα-
τὴν φθορὰν τοῦ δευτέρου ἥγουν ἡ δηλοῦσι τοῦτο ἐπιτιθέντες τὸ νευκνω εἰς
τὸ ίσον τῆς ἀντιφωνίχς· ὅταν δέ εἰς τὴν τετραρχωνίαν, ἡ μετά τὴν τετραρ-
χωνίαν αὐτὴν, καρυπίχ φθορά δέν σημειεῖσθαι, τότε εἰς τὴν τετραρχωνίαν κάτοι
προσυπκούνεται ἡ τοῦ πρώτου ἥγουν φθορά, καὶ προσθίνει δικτονικῶς τὸ μέ-
λος, ἦτοι κατὰ τὰ διεγευγμένα τετράχορδα, ἢ κατὰ τὸ συνηθίζειν, μέγρι
τῆς ἀντιφωνίχς αὐτοῦ τοῦ πλαχίου, χωρὶς νάντιασθαι καρυπίχ διαχροτική
φθορά, καθίως τινὲς ἐρχοτάσθησαν ἔναντίον τῆς διατάξεως τῶν ἐκκλησιαστι-
κῶν ἄσματογράφων, καὶ παρὰ λόγον, ἐπειδὴ ἡ μελωδία μόνον εἰς τὰ ἄνω
προσθίνει τότε δικτονικῶς, οὐχὶ διὰ καὶ πρὸς τὰ κάτω, εἰρήπου ἐξωτερικῶν
εἰποιησεν τὸ μέλος· ὅταν δέ εἰς τὴν τετραρχωνίαν κάτοι σημειωθῇ εἰς τὸ

πρώτου, είτε ἀλλού τινος ἥχου ἡ φθυρά, τότε δηλοί, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄνω καὶ εἰς τὰ κάτω τὸ μέλος πρέπει νὰ γίγνηται, καθίως ἀπαιτεῖ ὁ δρόμος τοῦ ἥχου, οὐτινος ὑπέρβει ἡ φθυρά αἰτή, περὶ ὧν ἐν τῷ ἔξης Κεφαλαίῳ.

§ 105. Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ μέλος τοῦ νενκνῶ, ἔχον ἵσον τὸ Λ". καὶ ἀνερχόμενον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἵσον, ἐν μεταχειρίζεται οὔτε τὸ Β", οὔτε τὸν λίγετον, οὔτε ἡμιτόνιον μετόν, ἀλλὰ ἡμιτόνιον ἔλασττον, ἥγουν διεσινμετόν. Τοιαύτη δὴ πουέπιστηλονικὴ καὶ θυραῖσα ἡ Ἑκκλησιαστικὴ μουσικὴ, δικρέ-ρουσα ὡς εἰδομεν, τῶν ἔξωτερικῶν καὶ τῶν τῆς ἀληθινῆς χρονίκης ἀμοίρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ φθυρῶν, οὐ ἐναλλαγῶν τῶν ἥχων.

§ 106. Διελάθομεν (§ 57.) περὶ μαρτυριῶν τῶν ἥχων, ὃν τὰ σύμβολα εἰσὶ ταῦτα· (σχ. 14) νῦν δὲ περὶ τῶν φθυρῶν τῶν ἥχων καύτῶν ἐρουμενοφθυρά οὖν ἔστι (κατὰ τοὺς Ἑκκλησιαστικοὺς μουσικούς) σημείον δηλουσὸν ἐναλλαγὴν τοῦ δρόμου, ἡ ὑφος τῆς μελωδίας, ἢτοι ἀπὸ διατονικοῦ εἰς χρωματικόν, ἡ ἀρ' ἐνὸς ἥχου εἰς ἄλλον ἥχον, κατὰ τὸ κάτω ἵσον φθυρά δὲ αἱ χυριώτεραι εἰσὶν αὗται (σχ. 15) ἀντὶ δὲ τῶν φθυρῶν τῶν πλαγίων ἥχων δυνατόν νὰ χρη-σιμείσουν αἱ φθυρά τῶν χυρίων καύτῶν, γενικώτερον τοῦ πράγματος θεωρού-μένου οὐκ εἰσὶ δὲ ἀγροτοι δι' ὅλον «γρύσις γάρ καὶ τέχνη οὐδίν μάτην ποιεῖ» κατὰ τὸ ὀξεῖαν. Ἀληθῶς εἰς τὴν τῶν διεξιγμένων τετραχύρδων θεωρίαν τοῦ τροχοῦ, παρὰ τῶν ἑκκλησιαστικῶν λεγομένου, οἱ πλάγιοι σχέσει δικρέρουσι μόνον τῶν χυρίων, καὶ οἱ κάριοι τῷ κάτῳ λόγῳ γίνονται πλάγιοι, ὡς πρὸς ἄλλον ἀνωτέρας καύτων τετραχρωμίας ἥχουν, πλὴν εύρσκεται, ὡς εἰδομεν (§ 78.) δικρύρχ μεταξὺ χυρίων καὶ πλαγίων. Λύται δὲ αἱ φθυρά πχριστῶσι μὲν τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἥχων, οὐ προσδοκοῦσι δὲ πῶς καὶ πότε ἡ μία προταχτέα τῆς ἀλλῆς ὅπερ μανιζομεν ἐκ τῆς σορωτάτης παρακλαγῆς τοῦ Ηλιοτικοῦ ιερέως· οἷον οὐτεν εἰς τὸ ἵσον τοῦ πρώτου ἥχου ζητοῦθή ἐναλλαγὴ εἰς τρί-τον ἥχον, ἀμίσως τούτο δυσκόλω; καὶ ἀλδῶς εἰς τὴν ἀκοήν γίνεται· οὐεν πρέπει νὰ προταχθῇ ἡ φθυρά τοῦ τιτάρτου, ἡ πλαγίου τετέρτου κατὰ τὰς εἰρημένας (§ 58.) συνεύξεις, ἡ καὶ τοῦ νεγανώ καὶ μετὰ ταῦτα νὰ γίνεται εἰς τὴν ἀκοήν εὐχρειστος ἐναλλαγὴ εἰς τρίτον, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὄμοιως, ὡς ἐν τῷ δικρύρχματι (σχ. 13) δῆλον. Ἐπειδή δὲ εἰς τὴν ἑκκλησιαστικὴν μου-σικὴν, ἡ ἀπὸ ἥχου εἰς ἥχον μετάβασις πυλλάκις διὰ φθυρῶν γίνεται, δει-πωμεν ὅλιγα τιμένται· καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἐναλλαγῶν, εἰς τὰς ὑπεικασίας συνί-

μεταποιημένες τὸ Β'', εἰς Α'', διὰ κατώ τρεῖς φθίγγους ποιοῦμεν τὸ ισού τοῦ πλαγίου πρώτου.

§ 118. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ποιοῦμεν τὸ ισον τοῦ πλαγίου κάτω, ἡπό τὸ ισον τοῦ δευτέρου δύο, ἡ τέσσαρες φθίγγους κάτω, ἡ κατώ τρεῖς, μεταποιοῦντες τὸ Β'' εἰς Α' γενχνή.

§ 119. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν βαρύν, μεταβαίνομεν ὡς εἰς τὸν τρίτον (§ 115) τρίτος γάρ καὶ βαρύς τετράρχων (§ 70) εἰς τὸν κάτω διάκεινται φθίγγον Γ''. ἐπειδὴ σχίσει διχρέρει ἡ κύριος τοῦ πλαγίου, καὶ ὁ κύριος κατὰ τὸ διεζυγμένον, ὡς πρὸς ὑψηλοτέρην τετραρχικήν, καλεῖται πλάγιος.

§ 120. Ἀπὸ τὸν δεύτερον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, κατεργάμενοι δικτονικῶς ἐκ τοῦ ισον τοῦ δευτέρου, ἡτοι δύο ὡς ἀπὸ τοῦ Β''. ἡ τέσσαρες ἡτοι ἀπὸ τοῦ Δ''. ποιοῦμεν ισον τοῦ πλαγίου τετάρτου.

Περὶ τοῦ τρίτου ιχού

§ 121. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἥχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πρώτον ἀνερχόμενοι μέσην φωνὴν συζευγμάνουν τὸ Δ'. μὲ τὸ Α''. ὅπου ποιοῦμεν ισον τοῦ πρώτου· εἰ δὲ ὑπάρχῃ τὸ ισον τοῦ τρίτου χριελόν, τότε ποιοῦμεν τὸ ισον τοῦ πρώτου, ἀναβαίνοντες ἀπὸ τοῦ νενέ φωνᾶς δύο, εἰς τὸ Α''.

§ 122. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἥχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν δεύτερον ἀναβαίνοντες ἀπὸ τὸ νενέ φωνᾶς δύο μεταποιοῦμεν τὸ Α''. εἰς Β''. εἰδὲ ὑπάρχῃ τὸ ισον τοῦ τρίτου ὑψηλόν, τότε ποιοῦμεν τὸ ισον τοῦ δευτέρου ἀναβαίνοντες ἀπὸ τὸ νενέ τόνον μείζονα, καὶ μεταποιοῦντες τὸ Δ''. εἰς Β''.

§ 123. Ἀπὸ τὸν τρίτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τέταρτον ἀνερχόμενα μείζονα τόνον εἰς τὸ Δ''. καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἐνδρέσεως μεταποιοῦντες εἰς νενές διὰ τοῦ συνεψημένου τετραρχοῦ δύο φωνᾶς εἰς τὰ ἔνω ποιοῦμεν ἔγικας καὶ ἐκ τούτου κατιώντες τρεῖς ποιοῦμεν τὸ ισον τοῦ τετάρτου ἥχο.

§ 124. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἥχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου, ποιοῦμεν τὸ ισον αὐτοῦ τοῦ πλαγίου ἔκ τοῦ νενέ δύο φωνᾶς εἰς τὰ κάτω, ἥγουν εἰς τὸ Λ''.

§ 125. Ἀπὸ τὸν τρίτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ δευτέρου, ποιοῦμεν τὸ ισον τοῦ πλαγίου αὐτοῦ, ἡ ἀπὸ τὸ νενέ ἄμεινον εἰς τὰ κάτω, ἥγουν εἰς τὸ Β'', ἡ δύο φωνᾶς εἰς τὰ κάτω, ἥγουν εἰς τὸ Α''.

§ 126. Ἀπὸ τὸν τρίτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν βαρύν, ὑπο-

λημβάνομεν τὸ ἰσου τοῦ τρίτου ἥχου, ὡς ἵσον τοῦ βαρέως· καὶ ἐκ τοῦ ἵσου αὐτοῦ ἐνεργόμενοι χρώμεθα τῷ συνειπούντῳ τῶν τετραχύδων· εἰδί θέλομεν νὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τὸν τρίτον, εἰς τὸν πρωτόθρον, ἀπὸ τὸ ἵσον τοῦ τρίτου ἥχου Γ'', μὲν φανὴν ἐνωτέρῳ ποιούμεν Δ''. τοῦτο δὲ συζητούντες τῷ Λ'', ἐκ τούτου δύο εἰς τὰ κάτω, ἀπηγούμεν τὸ ἵσον τοῦ πρωτοθρόνου, ὡς εἰς τὸ λέγετος.

§ 127. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἥχου θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ τετάρτου, ἐὰν ποιήσωμεν τὸ ἵσον αὐτοῦ τοῦ πλαγίου ἀπὸ τὸ νχνά τρεις εἰς τὰ κάτω, καὶ μάλιστα, ἐὰν ὑπέρχῃ, καὶ τὸ ἵσον τοῦ τρίτου χρηματίν, ἐμποιοῦται ὅγις ὀλίγη ἀπίστια, διὸ ποιοῦμεν οὕτως, εἰς τὴν κάτω διηριψίαν τοῦ τρίτου, ἥγοντα εἰς τὸ Λ'', ὑπολαχύνωμεν Η''. καὶ ἐκ τούτου εἰς τὰ άνω ἐπεταχεῖς ἡμίρωναν, ἥγοντα δίστις μείζων, εἰς τὸν φθιόγγον τῆς ὁποίας δύναται νὰ γένη τὸ ἵσον τοῦ πλαγίου τετάρτου, συνχρήν ποιεῦντος μετὰ τοῦ ἡμίσεως νευκνων, ἥγοντα τῆς μείζονος κάτης διέσεως· γνιτταὶ δὲ ἵσον τοῦ πλαγίου τετάρτου τὸ ἴδιον ἵσον τοῦ τρίτου, ἐὰν τὸ ἵσον αὐτοῦ τοῦ τρίτου ἥχου δέν ὑπέρχῃ υφηλόν. Πολον ἔψυχον δργχνον δύναται νὰ κάμῃ τὰς τοικύτας ἐνχλλαγίας χωρίς καρυμίχν γχσχωδίαν.

Περὶ τοῦ τετάρτου ἥχου τοῦ στιχηροῦ

§ 128. Ἀπὸ τὸν τέταρτον ἥχον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πρώτον, πιοῦμεν τὴν ἐνχλλαγήν εἰς τὸ κάτοισον, ἐπειδὴ συνέπτεται τὸ Δ' μετά τοῦ Λ''. Ἡ (ἐξ τὸ ἵσον τοῦ τετάρτου ὑπέρχη χρηματίν), ἀπὸ τὸ ἵσον τοῦ τετάρτου ἐνεργόμενοι τόνον μείζονα, ποιοῦμεν ἵσον τοῦ πρώτου ἥχου.

§ 129. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν δεύτερον, τὴν κατέληξιν τοῦ τετάρτου, ἥγοντα τὸν λέγετος μεταποιοῦμεν εἰς χρωματίκον Β'' διὰ τῆς φθιόρχες τοῦ δευτέρου ἥχου, ἢ ἐκ τῆς κατέληξεως κάτης τοῦ τετάρτου ἐνεργόμενον δίνω, εἵρισκημεν τὸ ζητούμενον ἵσον τοῦ δευτέρου ἥχου.

§ 130. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν τρίτον, παρατηροῦμεν, ὅτι διὰ νὰ μεταβῶμεν (§ 123.) ἀπὸ τὸν τρίτον εἰς τὸν τέταρτον, μετεποιήτημεν τὸ Δ'' εἰς νικνές, ἥγοντα εἰς λέγετος λοιπὸν ἐντιστρόφως τὴν κατέληξιν τοῦ τετάρτου ἥχου, ἥγοντα τὸν λέγετος, μεταποιοῦμεν εἰς Δ', ὅπως μεταβῶμεν ἐκ τοῦ τετάρτου ἥχου εἰς τὸν τρίτον.

§ 131. Ἀπὸ τὸν τέταρτον θέλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πλάγιον τοῦ πρώτου, τὴν κατέληξιν τοῦ τετάρτου ἥχου, ἥγοντα τὸν λέγετος, μεταποιοῦμεν εἰς ΑΔ', εἴη οὐ τέσσαρες φινής κάτω, ἥγοντα εἰς τὸ Λ', ποιοῦμεν

§ 134. Ήπιτω τρίτου χιλιού πρός τούς μέλλοντας μαθείν τὴν μουσικὴν ἐπιστήμην καὶ γενεύσθεν ὁ ποιητὴς ποιεῖ τὸν πρῶτον ἥχον εἰς τὸ Λ''. είτε τὸ ίσου σύντο τοῦ πρώτου τὸ μιταχέλλει εἰς ίσου δευτέρου, διὰ τῆς τοῦ δευτέρου ἥχου ψήφας, εἰς τὴν λέξιν «έπανεντοθε» ποιεῖ συνχρήν τοῦ Ι'' μετά τοῦ νενχνω χιλιού εἰς τὴν Κέξιν «θέλει» δεικνύει τὸ Ι'' αὐτὸς ὡς τρίτον ἥχον εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς λέξεως «ἀπομονάς» παριστά τὸ πρῶτον ίσον Α''. ὡς Δ'. ἥχουν τέταρτον ἥχον είτε τὰς συλλαβές «λειψ», «πιο», καταντά εἰς τὸ Α''. τὴν δὲ λέξιν «εἰμέρχε» ἐπανατίθησιν εἰς τὸ ίσον Δ'', μεταποιῶν σύντο πάλιν εἰς τὸ Λ'', οὐδὲ διεζευγμένως τέσσαρες φωνάς κάτω, εἰς τὴν λέξιν «τοῦ κυρίου» είτε δὲ ἀντίθησι γραμματικῶς τὸ μέλος εἰς τὸ πρῶτον τοῦ συνθέματος ίσον Α'', εἰς τὴν λέξιν «τιμήν» εἰς δὲ τὴν συλλαβήν «απρύς», διὰ τῆς ψήφας τοῦ πρώτου ἥχου ἀποκαθίστησι τὸ μέλος διατονικὸν χιλιού ἕκ τοῦ ίσου αὐτοῦ Α'', δύο τύνυσ κάτω, κατὰ τὸ διεζευγμένον, ποιεῖ γνα, ἥχουν τὸν βαρὺν ἥχον, εἰς τὴν λέξιν «διδάσκαλον» καὶ τέλος ποιεῖ πλάγιον τοῦ τετάρτου ἔνα μελῶν τόνον ὑπὸ τὸ πρῶτον ἔχειν ίσον Α''. εἰς τὴν συλλαβήν «γει» . . . εἴτ' οὐτως ἀνέρχεται χιλιού κατέρχεται, κατεκλήγων τὴν μελωδίαν εἰς τὸ Α'', οὐλεῖ ἥρξατο. Καὶ ταῦτα μὲν ίκκνά περὶ τῶν ἐναλλαγῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἥχιων, νῦν δὲ περὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς λέγομεν.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Ι'.

Ιεροὶ ἄργίων καὶ μελοποιίας.

§ 135. Εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς μουσικῆς κατὰ τὸν Πλάτωνα (α) χιλιού λεύκειδίην (β) διαχρίνονται οἱ ἥχοι, αἱ συμφωνίαι, τὰ διαστήματα, τὰ γένη, οἱ ἥχαι, ἡ τρύπαι τῆς μελωδίας, αἱ ἐναλλαγαί, ὁ ρυθμός, καὶ ἡ μελοποιία. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἥχων διελάθουμεν εἰς τὸ Α' χιλιού Β' κερχλιον αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος. Ιερὶ δὲ συμφωνῶν εἰς τὸ Ι'' χιλιού Δ' κερχλιον. Ιερὶ δὲ διαστημάτων εἰς τὸ Η' κερχλιον. Ιερὶ δὲ γενῶν εἰς τὸ Σ' κερχλιον. Ιερὶ δὲ τρύπων τῶν μελωδιῶν εἰς τὸ Ζ' χιλιού Η' κερχλιον. Ιερὶ δὲ ἐναλλαγῶν τῶν

(α). Πολιτικ. βιβλ. γ'.

(β). Εισαγ. ἀρμον. μέρ. I.

ἥχων εἰς τὸ Ή' κεφάλιον. Μόνει δὲ εἰς τὸ παρόν ί' καὶ τὰ τελευταῖνα κεφάλιαν νὰ διεκλέψωμεν περὶ ρυθμοῦ, ἡ ἐκκλησιαστικύτερου εἰπεῖν, περὶ στργίκης, κατὰ τὴν πρωτοίδειαν τῆς Πατρικής, καὶ μιλοποιίας. Καὶ ὅπου περὶ τοῦ ρυθμοῦ, πρώτων μὲν ἐκθέτομεν τὰ ὅτα εἰς Ἑλλήνων συγγραφέων (ῶς ὑποσημειώσοι· εἰς ἀνδρικά κύτουν) ἔρανισθες ὁ Γάλλος συγγραφεὺς τοῦ νεοῦ Ἀναγέρτεως, περὶ τοῦ μέρους αὐτοῦ τῆς μουσικῆς διαλαμβάνει· εἰτα δὲ ἐπιπονέπτομεν καὶ ἡμεῖς ὄλγους τιγάς στογαπούς, ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτούς ἀρχιγείᾳμενοι.

» Α'. Ὁ ρυθμός ἐν γένει (πλάττει αὐτὸς ὁ Γάλλος συγγραφεὺς νὰ δεινὸν δέτειται ὁ Ἀνάγερτος αὐτοῦ ἀπὸ ἐν τῷ Ἑλλήνων) ὑπέργειοι μίκη κίνησις γενεθεῖναι κατὰ διεκδικήν, καὶ ὑποκειμένη εἰς τινας ἀναλογίας. Διεκρίνεται εἰς ἡ κίνησις κίση εἰς τὴν πετήσιν ἐνότει τῶν πτηνῶν, εἰς τὴν κομψίτιν τῶν ἀρτηριῶν, εἰς τοὺς πόδας ἐνὸς χορευτοῦ, καὶ εἰς τὰς περιέδως ἐνὸς λίνη γου, Ἰδικιτίρως δὲ εἰς μὲν τὴν παιητικὴν ὁ ρυθμός ὑπέρχει ἡ σχετικὴ στοιχειώνη τῶν χρόνων ὑπὸ μιτχειρίζονται εἰς τὸ νὰ προρέουν τὰς συλλαληθέας· ἐνὸς παιητικοῦ στέγου· εἰς δὲ τὴν μουσικὴν ὁ ρυθμὸς ὑπέρχει ἡ σχετικὴ διεκδική τῶν ἥχων, ἡ φθόγγων, ἢ ὃν συντείθεται τὸ ὄποιονον εἰς ἀσμα.

» Β'. Οἱ πρῶτον ἡρᾶτο ἡ μουσικὴ, ὁ ρυθμὸς αὐτῆς ἔξωμοιοῦτο κατ' ἡ ἀκρίβειαν μὲν ἐξείνον τῆς παιητικῆς γυνώσκει ἐμπειρίας, ὅτι εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλώτταν· ἡ καθεὶς συλλαβὴ ὑπέρχει βραχεῖα ἡ μακρά· καὶ ἀντίστοις διὰ τὸ προφέρει τινὰς τὴν βραχεῖαν ἕξοδιές ἐν τοῖς λεπτὸν χρόνοις, διὰ τὸν μακράν πρέπει νὰ ἔξυδεύῃ δύο· ἐκ τῆς ἐνώπιος διαφύρων συλλαβῆών μικρών εἰς τὴν βραχεῖαν ἐκτελεῖται ὁ ποὺς, καὶ ἐκ τῆς ἐνώπιος πολλῶν ποδῶν τὸ μέτρον τοῦ παιητικοῦ στέγου· ὁ καθεὶς ποὺς ἔγει μίκην κίνησιν, ἐν τῷ ρυθμῷ τοῦ διηρητένοι εἰς δύο χρόνους· ὁ μὲν ἔξυδεύεται εἰς τὴν κάθισμαν τῆς γειρίς, εἰς δὲ εἰς τὴν ἀνυδον.

» Γ'. Ὁ Ὄμηρος καὶ οἱ συγγράφεις κύτου ποιῶται ἐμεταγειρίζοντο οἱ οὐρῶν ἐξείνον τὸν Ἡρωϊκὸν στέγουν, τοῦ ὑπολού ἡ ἔκτησις ἐμετρέτο ἀπὸ τοῦ πόδικος, καὶ πειστεγειν ἐκκπτος; τούτων δύο μακράς· συλλαβῆις, ἡ μίαν· οἱ μικράν, μετ' ἣς δύο βραχεῖας· οὗτα λοιπὸν τέσσαρας συλλαβῆις κατὰ τὸ ἔποικοντωποι τὴν διεκδικήν ἐνὸς ποδός, καὶ εἰκοπιτέσσαρας τοιούτων λεπτῶν τὴν διεκδικήν ἐνὸς Ἡρωϊκοῦ στέγου.

» Δ'. Ἀπὸ ἐξείνον δὲ τὸν καρέρον περιτηρήσῃ, ὅτι μία πολὺ ὄμοιειθῆς η κίνησις διέτειται τὸν δρόμον τῶν τυλιγότων στέγουν, καὶ ὅτι πολλαὶ μὲν ἐμ-

» ἡμετέρχες θρησκείας τὰς τελετὰς διενήνει τοὺς χρόνους καὶ τοὺς λεπρούς;
» ὑπένοις.

» Κ'. '(Ο) χαρακτήρα τῶν ρυθμῶν περιορίζεται κατ' ἀκρίβειαν, ὥστε ἡ
» μετάθεσις μιᾶς συλλαβῆς ἀρχεῖ διὰ τὴν κύτους ἀλλοιώσειν. Ήγειρες ἐγκρι-
» νοῦντεν πυνεγῶς εἰς στιγμωργέαν δύο πύδας, τὸν Ιαχύθον καὶ τὸν τρογχόν
» συντεθειμένους καὶ τοὺς δύο κύτους ἀπὸ μίαν μακρὰν συλλαβῆν, καὶ ἀπὸ
» μίαν βραχιελαν, μὲν δικρυράν, ὅτι ὁ μὲν Ιαχύθος ἀρχεται ἀπὸ βραχιελαν, ὁ
» δὲ τρογχός ἀπὸ μακράν οὐτοῖς συμβέβλει εἰς τὴν βραχιδύτητα ἵνδε για-
» ρικοῦ χρονοῦ ὁ ἄλλος εἰς τὴν ἔνθεργον ἵνδε ἐνεργητικοῦ λόγου· καὶ τρι-
» ντει τὸτε ὁ μὲν Ιαχύθος ποὺς εἰς κάτια φυράν ὅποι εἰπαντλημένεται, οὗτο-
» πτει περισσότερον, ὁ δὲ τρογχός, ὅτι ὑστερεται ἐκ τῆς ιξιψιας ὅπου
» ελγε. Διὰ τούτο καὶ οἱ μὲν σχυτικοὶ ποιηται μεταχειρίζονται τὸν πρῶ-
» τον, συνθέτοντες κατὰ τῶν ἐγκέρων κύτων οἱ δέ ποιηται τῶν δραμάτων
» κινοῦσι μὲν τὸν δεύτερον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου τοὺς χρόνους τῶν γε-
» ρύντων.

» Λ'. Δέν ύπάρχει καρμία κίνησις εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα
» πάλιη, ὅποι νῷ μὴ εύρσαῃ εἰς τὰ διέχορα εἰδη τῶν ρυθμῶν ἀνταποκρίνο-
» μένην κίνησιν, ὅποι νῷ γίνεται ἀπεικόνισμα ἐκείνης. Λι σχέσεις αὐταῖς
» εἰπει τούτον στεφερχει, ὥστε ἐν ἀττικαῖς ἀπύλυσιν ὅλῃς αὐτοῦ τὰς χάριτας,
» εὐθὺς ὅποι συγχυτῇ ὁ πρωσδιορισμένος αὐτοῦ τεκτικός δρύμος· καὶ ἡ
» ἡμέτερχ ψυχὴ δὲν δέχεται εἰς τοὺς δίεντας χρόνους τὴν περιουσικὴν ιξι-
» κολούθησιν τῶν ρυθμῶν καὶ κίνησις τῶν δραμάτων ὅποι προσμένει. Κατὰ τούτο οἱ ἀντα-
» διέχόμενοι τὰ ἡμέτερχ θέατρα, καὶ τὰς πανηγύρεις τῶν θορτῶν δὲν παύ-
» ουσιν ἀπὸ τοῦ νῷ γυμνάζωσι τοὺς πράκτορας, εἰς οὓς ἐμπιστεύονται τὴν
» φροντίδα τῆς ἐκυτῶν δύσης· μάλιστα δὲ εἰμι πεπληροφορημένος, ὅτι ἡ
» μουσικὴ χρεωστεῖ μεγάλον τι μέρος τῶν κακλῶν κύτης ἐκβάσιειν εἰς τὴν
» καλὴν ἐξακολούθητιν, καὶ ἐπὶ πάσιν εἰς τὴν ἀκριβῆ προσοχήν, μὲν τὴν ὁ-
» ποίαν οἱ φέδοντες μουσικοὶ ἦθελαν δυνηθῆ νῷ ἐξχυλουσθῆσαι τὴν μουσι-
» κὴν κατὰ τὰς κηνήτεις ὅποι ἐγείρονται παρ' ἄλλων εἰς κύτους.

§ 140. Καὶ τχύτα μὲν περὶ ρυθμῶν (ἀπὸ χ' ἔως λ') ὁ πολὺς καὶ θεο-
μάτιος συγγραφεὺς τοῦ νέου 'Αντιχρεως·' ἐρχόμενος δὲ εἰς τὴν προπολι-
δεικν τῇ; Ηπτακικῆς, δὲν εύρεταιν δεπτομερῆ διδοσκαλίαν περὶ ρυθμῶν
καὶ μελοποιίας, εἰμὴ μόνον μικράν τινας ἐρμηνείαν περὶ σημεχθίων, χειρογο-
μίας, καὶ περὶ ἀργύλας. Καὶ ἡ μὲν χειρουργία εἰς τὴν προπολιδεικν αὐτὴν
θεωρεῖται οὐ μόνον ὡς μέτρον χρόνου, ἀνεργούμένης δηλαδὴ τῆς χειρὸς καὶ

κατεργάμενος, ἀλλὰ πριν δὲ ὡς παρέχουσας μαρτυρίους εἰς τὰς φθόγγους
ἔδύτητε τινα (§ 11) ἢ ἐπίτασιν, διὸ καὶ κατὰ τὰς πυκίλας τῶν σημεῖτων
κίτης διαφέρουσας ἀναγκαῖς; Δικαιόνυστι τὰ σημεῖα τὰ διδοῦστα εἰς τὰς
γραμμὰς ἡ θίλαι; τινες διαφέρουσι τὴς γεωργικῆς αἵτης τρόπων καὶ σημείων
μετατρέπουσι. Αἱ δὲ ἄργικαι ἀναρρήμεναι καράτεροι εἰς τὴν ρύθμον θεωροῦνται
ὡς ρύθμον τοῦ χρίνου ταχύτερον ἢ βραδύτερον. Καὶ τὰ μὲν σημεῖαν αὕτη,
τὰ εὐρετήμενα εἰς τὴν προπαθεῖαν τῆς Ηπειρίου, δικρούνται εἰς φωνη-
τικά, οὐπερ εἰσὶ διαλογικά καὶ πίντε, καὶ εἰς άριστην περίπου τριάκοντα καὶ ἑπτά
τὴν ὄρθιμήν, ζτίνα ἀλγούται καὶ μεγάλαι ὑποστάταις. Αἱ δὲ ἄργικαι εἰς τὴν
προπαθεῖαν κίτην ἐπεκριθεῖσαι τρεῖς καὶ λίμαιν. Καὶ πρώτου μὲν περὶ τῶν
σημεῖων λέγομεν, εἰτα δὲ καὶ περὶ ἄργιλων ἴρρωμάν.

Περὶ οπλισμῶν.

§ 141. Ἡ ἔργη, ἡ μέση καὶ τὸ τέλος, καὶ τὰ σύστημα ὅλων τῶν ση-
μεῖων τῆς μανικῆς τέλυν: τὸ ίδινον ἔστιν. Κλεισθή πάσαις αἱ μελιρρήσαι, αἱ
διὰ τῶν σημεῖων αἴτιον ἐμφανίζεται, ὥπου δὲ πινθανοῖ κατέληξεν, τὸ
πρώτον κίτης ἰσον ἡς ἀργήν τοῦ συστήματος αἵτην θεωροῦται, πρίς δὲ ἡ
διὰ δύο, ἡ διὰ τριῶν καὶ αἱ λοιποὶ διλλῶς μελιρρήσαι ἡ φωνὴ μελιρρήσαις γὰς
λειπρήσσεται διὰ φωνεύται μὲν τὸ ίσον καὶ γειρανούμεται ὡς μέτρον χρίνου,
οὐ μετρεῖται δὲ μὲν τὸ νόμον μέτρον καὶ σημεῖον μένον διν, ὕδυτητος ἢ βρα-
ρύτητος, ἀλλὰ φυλέττει τὸν ισότητα ἢ ὥραρωντας.

§ 142. Τοῖν δὲ φωνητικῶν σημεῖων (§ 141) ἀλλα εἰσὶν διειδύται,
ἄλλα δὲ κατιδύται. Καὶ ἀνίδυτα μὲν ὄκτω. Τὸ ὄλεγον, ἔχον φωνὴν μίκην, ἡ
οὐδὲτε φωνὴν μίκην, ἡ πετεστὴ φωνὴν μίκην, τὸ καύριτσμα φωνὴν μίκην, τὸ
πετεστέν φωνὴν μίκην, (ἡ πελκατήν) τὰ κεντητικά (ῶν ὁ χρίνος συμβίγνυ-
ται οὐκέτισα; μὲν τὸν χρίνον τοῦ πρὸ αἵτοι φθόγγου) φωνὴν μίκην, τὸ κέν-
τητικόν φωνῆς δύο, καὶ ἡ ὑψηλὴ φωνῆς τέποχρας. Κατιδύτα δὲ δέ: ἡ ἀπο-
στριφτος ἔχοντα φωνὴν μίκην, αἱ ἀποστριφτοί, αἱ σύνδεσμοι φωνὴν μίκην, ἡ
ἀπορροή φωνῆς δύο, τὸ κρητηριαῖς πέρρων φωνῆς δύο, τὸ ἐλασσόν φωνῆς δύο,
καὶ ἡ γερακή φωνῆς τέποχρας. Καὶ πάλιν τὰ τα ἀνίδυτα καὶ τὸ κατιδύτα,
ὑποδιχρισμένα εἰς πώματα καὶ εἰς πνεύματα καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀνίδυτων
ὑποτίθενται πώματα τὰ πρώτα δέ, πνεύματα δὲ τὰ δύο τελευταῖς, ἔγους
τὰ κλινητικά καὶ ἡ ὑψηλή· ἐκ δὲ τῶν οὐχιδύτων ὑποτίθενται οώματα τὰ
πρώτα δύο· πνεύματα δὲ τὰ δύο τελευταῖς; ἔγους τὸ Ἐλασσόν, καὶ ἡ χα-
μηλή. Δικαιόνυσι δέ τὰ πώματα τῶν πνευματικῶν, καθύτι τὰ μὲν σώματα

κρτήματος, τὰς διπλῆς καὶ τῶν συνδέσμων πρὸς τὴν ἔργιαν τοῦ κλάσματος ὑπάρχει ὡς οὐ πρὸς 1 καὶ τοῦ κλάσματος ἡ ἔργια πρὸς ἐκείνην τοῦ γυργοῦ ὄμοιός ὑπάρχει ὡς οὐ πρὸς 1, καὶ τοῦ γοργοῦ κύτου ἡ ἔργια πρὸς ἐκείνην τοῦ γοργοσύνθετου τὸν κύτον ἔχει λόγον ὡς οὐ πρὸς 1· ἥρχη ἡ ἔργια τῶν τριῶν, ἦγουν κρτήματος, διπλῆς καὶ συνδέσμων πρὸς ἐκείνην τοῦ γοργοσύνθετου ὑπάρχει ὡς οὐ πρὸς 1, ὡς οὐ πρὸς 1, τούτοις ἡ διπλῆ πρὸς τὸ γοργοσύνθετον ἐν λόγῳ συνθέτῳ τῶν τριῶν λόγων κύτων καὶ μέσω τοῦ μέτρου τοῦ χούνου (§ 1:III) σημειεύται διαχρεῖται εἰς 8 μέρη.

§ 147. Οἱ ψήλται τόποι εἰς τὴν ἡμετέρην ἐκκλησιαστικὴν μονασίαν, ὅπου καὶ εἰς τὴν ἑωτέρην συνηθίζουσι νὰ θεωρῶσι τὴν ἀνταπόκρισιν τῶν φιόγγων (contra punctum λατινοτὶ λεγομένην) διχῶς· τὸν μὲν καλούντες ἀπλὴν ἀνταπόκρισιν, τὸν δὲ σχηματώδη ἡ ἀνθηράν. Καὶ ἡπλὴν μὲν ἀνταπόκρισιν λέγουσιν, ὅταν δύο φιόγγοι ἡγούνται εἰς τὸν γρύνον ςέρειπεν ἐνὸς κρτήματος, καὶ ἄλλοι δύο φιόγγοι πάλιν ἡγούνται εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον, οἷον τε τε, τε τε· ἡ ἐκκλησιαστικῶτερον εἰπεν, ὅταν δύο τινὲς ψήλλουσιν ὄμοιο μετρηταῖς, ἐκρωνοῦνται· τὰς συλλαβάς τῶν λέξεων ὄμοιο, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν γρύνον σχηματώδη δὲ ἀνταπόκρισιν τῶν φιόγγων λέγουσιν, ὅταν εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡγούνται δύο φιόγγοι, ἀνταπόκρινονται· ἄλλοι περιστύτεροι, φέρειπεν δέκα, οἷον τερεερίρεμ, τερεερίρεμ. ἡ εἰς τὸ αὐτὸν ίσουν, ἡ εἰς ίσου διαρροετικόν, ἡ ἄλλοι μὲν ἔνων, ἄλλοι δὲ κατώ. φιόγγει μόνον ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος αὐτῶν τῶν δέκα φιόγγων νὰ ἀνταποκρίνωνται εἰς τὸν αὐτὸν γρύνον, μὲ τὴν ἀρχὴν καὶ μὲ τὸ τέλος ἐκείνων τῶν δέκα φιόγγων, ἡ εἰς ἄλλον φιόγγον μὲ ἐκείνους σύμφωνον, ὡσάν νὰ ἐγχληνει εἰς τις μετροφωνίαι καὶ ἔτερος τις μέλος, πλὴν καὶ οἱ δύο ἐκρωνοῦνται· τὰς συλλαβάς τῶν λέξεων εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον μάλιστα δὲ εὐφαντονται πολλάκις εἰς ἐκκλησιαστικὰ κρτήματα τέσσερα, πέντε, ἡ καὶ περιστύτερα ίσα κατὰ σειρὰν καθίως εἰς τὸ «Ἄπας γηγενής τοῦ καρδιᾶ ἀχειρίλλη Πρωτοψάλτου, εἰς τὸν χρόνον τῶν ὄποιων ἔχει ἀδειαν ὁ ἐμπειρος ποιητὴς νὰ ἀνελθῃ, ἡ νὰ κατέληῃ ἐπιτηδείως φιόγγων περισσοτέρους, ἡ ὀλιγωτέρους, ἦγουν συντομωτέρους, ἡ ἀργυτέρους, φιόγγει μόνον ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος κύτων τῶν φιόγγων νὰ συμφωνῇ μὲ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἐκείνων τῶν ίσων ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη ἀνταπόκρισις φιόγγων, εἰς τὴν ὄποιαν μιγνύονται ἐνώπιοι συμφωνίαι μετά τῶν ἀσυμφωνιῶν ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τοῦτο χρειάζεται πολὺ μεγαλητέρα ἐπιτηδείωτης, διὰ τούτο καὶ ἡ ἀνταπόκρισις αὐτὴ τῶν φιόγγων ὠνυμάσθῃ συρωτέρα. Καὶ εἰς τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ ἀπλὴ ἀνταπ-

χριστού τῶν φθόγγων προσδιωριζούσην ὑπέργειαν εἰς ὅλους τοὺς φάλλους, καὶ
ὅτι αὐτοὶ ἀνέργουνται καὶ εὐτέρουνται ὕροι ὅλους τοὺς φθόγγους· αἱ δὲ
λυπαὶ δύο, καὶ μάλιστα ἡ ἀντίηρά, ἡ ἐκκλησιαστικότερον εἰπεῖ τὸ μέλος
χρήματα ἀπὸ τὴν γύρης τοῦ εὐστριψαν τῆς φυγῆς ἐκάπιτον, καὶ σφέλ-
λουσι προφυγώς οἵποι ἐπιχειροῦνται νὰ προσδιωρίσωσι διὰ τόντων τὰς λε-
πιτήτας καὶ χάριτας πάντων τοῦ μέλους, οἱ ὄποιοι γίνονται κατ' ἀνέγκειην
φυσικὴν δικροτείαν εἰς τὸν καθίεν. Τὸ ἐλεύθερον τῆς ἀνθυπρᾶς αἴτης ἀν-
τεποκρίσεως τῶν φθόγγων ὑπέργεια γυνωτῶν, καὶ εἰς τοὺς ἔξωτερους δι'
ὑργάκιαν ἔδουνται, εἰς τρόπουν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἀριστὰ εἰς τὸν κάτιν γρίνον φθί-
νειν, φύγεται πάντη δικροτείαν, καὶ μὲ στριφής περισποτέρας κατά
τὴν διάρροιν γύρης τοῦ ἔδουντος, ἡ τοῦ ἥγιοντος.

§ 148. Λι λεπτότερα εὐστριψαν ἡ συμβίσησμον (§ 140) αἴτοι τῶν
φθόγγων πολλάκις εἰς γραψήν δὲν ὑπάγονται, ὡς γράμματα λεπτοτάτῳ
μέρει τοῦ τόνου καὶ οἱ διδάκτουλοι τῆς μουσικῆς δὲν ἔχουν σημεῖαν εἰς τὸ
νό της παραπτήσατε μουσικάν, ἵττοι τοῦ τεταρτημορίου τοῦ τόνου μέρεις· ὑπέρ-
γονται δὲ οἱ τοιαύται εὐστριψαν δικρίσιμοι ἔιδων, διλλαι εἰσαγ. ἡδουνικαί,
σλλαι εὐθυραΐ, καὶ διλλαι σεμναί, ταῖς λεπτοπρέπειας ἀνήκουσσαι. "Οσοι δὲ
ἐγράψαντες εἰπούντων νὰ διαφέρουσαν αὐτὴν τὴν διαφορὰν φάλλους ἀπα-
ράλλακτα εἰς τὴν ἐπιλογὴν, ὥστα νὰ ἔφαλλους εἰς ἄντα συμπόσιον, ἡ καρ-
μηλη ἀπελγὴ ὑπόθεσιν ἐρωτικήν. Τὸ ὄφρος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἔχει τὴν
περισποτέραν σεμνότητα, καὶ ὁ Ἀγιος Ηλίος νὰ διαφεύγει αὐτὸς σῶν καὶ
ἀλιθίητων μέγρε τέλων. Τοῦτο δὲ βλέπω, ὅτι ὁ συγγρατειαρής τῶν μεγάλων
ἔκπτων ὑποστάσεων (§ 141) ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν διαφεύγεται, ἐπειδὴ
οἱ μαθηταὶ δὲν μανθάνουσι διὰ ζώσης φυγῆς τοὺς σχηματισμοὺς αὐτῶν
τῶν ὑποστάσεων, διλλά πάγκουστοι μὲ ἔξηγησην τινα νὰ τὰς μανθάνωσιν, αἱ
ὄποιαι ἔξηγήσεις, ὄποιαι καὶ ἄν ὄποι, ἐπερπετε νὰ γρηγορεύσουν εἰς τὸ νὰ
ἀναλαμβῇ εἰς τὴν μανίκην τοῦ ὁ μαθητὴς τὰς ὑποστάσεις αὐτάς, ἀφοῦ τὰς
μάλιστα ζώσης φυγῆς καὶ τὰς γνωρίζει. Όχι δὲ οἱ ἔξηγήσεις νὰ πριξενή-
σωσιν εἰς τὴν μαθητὴν τελεῖαν τῶν παλαιῶν μουσικῶν βιβλίων ἀκαταλη-
φίαν, καὶ ἐπομένως νὰ ἀποτελθωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν σερνύν ἐκκλησιαστικὸν
σχηματισμόν, τοῦ ὄποιου ἡ λεπτήτης καὶ εὐστριψα, ὡς ηδη εἶπον, εἰς
ἐντελὴ καὶ ἀκριβὴ γραψήν δὲν ὑπάγεται.

§ 149. Καπιτρρηγράψειν δὲ τὸ περὶ ὀργίων καὶ μελοποιίας αὐτὸς κε-
ράκαιον, ἐκθέτεις αἴτιοιδεῖ τὰ ὄποι ὁ Λαυραπαθέριος κύριος Μανουὴλ ὁ
Λαυραπαθέριος. Ἡ δεῖπνη; ἐκκλησιαστικής μουσικῆς περὶ τῶν σημαδίων καὶ ἐκθ-

» βιβλίου γράφειν ἀτραχῶς, καὶ ὡς ἡ τέχνη βούλεται, εἰ τὸ δὲ τις τάξις,
» γράφειν.

» Ἐρίτον, τὸ ἔμελετητος μὴ προδικτηεψήσενον, ἀλλ' ἀμφὶ τὸ θεότη-
» πθαί, δύνασθε παντούς φάλλειν μαζήλωτε παλαιότε τε καὶ νέα, τοῦ ἐ-
» πταστοῦ πάντα πάντω, ἔχόμενον.

» Τέταρτον, τὸ φᾶλλειν μὲν ἄλλον, αὐτό δὲ τὸ φαλλούμενον γράφειν τι
» καὶ φᾶλλειν ὑπολίοις ἔκεινο.

» Ημέρπον, τὰ παντούς εἶπεν μαζήλωτε ίδια, ἢ οἰκοθεν κινούμενον,
» ἢ εἰς ἑτέρου ἐπιτέχγματος, καὶ μετὰ μελέτης, καὶ ταύτης ἕκτος.

» Τέταρτον, ἡ τῶν ποιημάτων κρίσις ἐστίν Ιπώς μὲν καὶ τὸ δύνατθι
» κρίνειν τὸ ποιηθέν, καθότι καλῶς δὲ ἔγινε καὶ ἀτραχῶς καὶ καθότι μὴ Ιων
» δὲ καὶ τὸ δύνατθι γνωρίζειν ἀπὸ ἀκοῆς μόνης, τὸ δὲ τοῦ δὲ τινος ποιη-
» μα, ὅπερ δὴ καλλιστόν ἐστι πάντων τῶν ἐν τῇ τέχνῃ.

» Τούτων δὲ τῶν εἰρημένων ἔξι κερχλαῖων, ὁ τὴν ἐπιστήμην ἔχων, καὶ
» δυνάμενος ὡς ἡ τέχνη βούλεται χρῆσθαι αὐτοῖς, διδάσκαλος τελεῖς ἴων,
» ποιήτω τε ποιήματα, καὶ γράφειτο καὶ διδασκέτω, καὶ φήρους κρίνοντο
» ἐξαγαγέτω περὶ τῶν οἰκείων, καὶ ἵνα ἄλλοι ποιοῦσι, μᾶλλον δὲ περὶ τού-
» των, τὰ καὶ ίδια κατότας μὲν ἀκολουθῶν τῇ τέχνῃ συνθέσει, τὴν δὲ περὶ
» αὐτῶν ἔξουσιν ἔτεροι φέροντες, διὸ τὸ τὴν εὑνοικν περιφένει, μὴ ἀδεκά-
» στους ἐξάγειν τὰς φήρους, αὐτὸν δὲ εὑνως ἔχειν τοὺς ἐχυτοῦ καὶ ὑποίκη
» τύχωσιν δῆτα. '(1) δὲ μήτε τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν ἔχων, μήτε διὰ τούτου
» δυνάμενος χρῆσθαι αὐτοῖς, σιγάτω λοιπόν, τούτο βέλτιον τοῦ μὴ σιγάνη
» ἡγητάμενος, καὶ ἀτραχλέπτερον ἡ εἰ μὴ σιγάνη βούλοιτο (τούτο δὲ δηποτε
» θεον ἔξεστι τῷ βούλομένῳ παντὶ) ἂλλ' οὐδένα δυνάστεται πεισεῖν ψεύσιν,
» ὡς αὐτὸς ἐστιν ἔχοντες γένεσθι, καὶ νομίζειν ἔπειρ αὐτὸς νενόμεικαν.

§ 150. Εἴ τούτων οὖν ἀπάντων δῆλον ὅτι ἐκ μόνης τῆς ἀκριβοῦς;
γνώσεως τῶν ἐν τῇ πρυπατιδέξ τῇ; Ηπειροῦς παντούσι εἰδίους θεούς,
ἀργίων τε καὶ σημαδίων, δύναται τις νὰ ἐκτελέσῃ ἐντελῶς κατέ, ἐπεὶ
διέξεισιν ὁ σοφὸς οὗτος ἀνήρ, καὶ τῷντι ἐκκλησιαστικὸς μουσικός.

Καὶ προσέτι γίνεται δῆλον, ὅτι οὐδεὶς τῶν δι' ὄργανων φαλλόντων ἐξω-
τερικῶν δύναται εἰς τὸ εἰδύς τῇ; μουσικῆς του νὰ ἐκτελέσῃ τὰ δυοὶ προτε-
ρήλωτα εἰς προσευχὴν πρέποντα, ἔχει ἡ διὰ ζώσης φινῆς ἡμετέρης ἐκκλη-
σιαστικὴ μουσική, ὡς ἐπινοηθεῖσα καὶ πυντεθεῖσα παρὰ σορῶν τιμίντι καὶ
ἐνχρέτων ἀνδρῶν.